

1 CORINTIOS

Pablo mexe yojo in wetfel.

¹ Yakha' Pablo, t'eku'myiiji' pa' Intata qu' ya'apostoli'ipji' ha' Jesucristo. Yakha' qa na' Sóstenes inejefe'epji' pa' Intata hika'ał ha'ne witfaakanek.* ² Ha'ne witfaakanek hika'ał qu' net'ejuyii hekhewe' inejefetsipji' pa' Intata i'ni' ek ha' witset Corinto, hik hekhewe' yeqe'thenju' pa' Intata qe ta'lets ha' Jesucristo, qa taya'yiiji' qu' natsat'etsij, qa hik łunyejei iye week pe' pekhelji'kii witsetits pe' iyiniha ha' Yatsat'ax'inij Jesucristo in yatsat'etsij iye pekhewe'en qa inekhwel iye yatsat'ets'inij iye.* ³ Pa' Intata Dios qa ha' Yatsat'ax'inij Jesucristo qu' net'iftits'ił ewets qa qu' nikesimen iye pe' atawjetsi'ł.*

Pablo yitjijetspha'm le'wisij pa' Intata.

⁴ Yakha' hitjijetspha'm le'wisij pa' yeqe Dios qe ta'li'ł ewets, qe łakha' t'iftits'ił ewets qe ta'lets ha' Jesucristo.* ⁵ Qe łakha' in ta'lets qa pa' Intata qa nelisi'lij in noponheti'lij week pe' ta'lets, axe'm ke' le'lijei in l'iyetiliq qa in lenikfee'liłetssha iye.* ⁶ Qa aka'an qa jutsiqaxij in yijaalija ke'

* **1:1** Hch 13:9; 18:17; Ro 1:1; 2Co 1:1; Ef 1:1; Col 1:1; 2Ti 1:1 * **1:2** Hch 9:14; 15:14; 18:1; 19:1; 20:32; 26:18; 2Co 1:1,23; 2Ti 4:20; 1Co 6:11; He 10:10; Ro 1:6-7; Gn 4:26; Sal 79:6; Jn 10:25; Ap 14:1 * **1:3** Ro 1:7; 2Co 1:2; Ga 1:3; Fil 1:2; 2Ts 1:2; Tit 1:4 * **1:4** Ro 1:8; Fil 1:3; Col 1:3; 1Ts 1:2; 2Ts 1:3; 2Ti 1:3; Flm 1:4 * **1:5** 2Co 8:7,9; 9:11; Ro 15:14; 1Co 12:8; 1Jn 2:20

henfeli'l e'm t'ejujets ha' Cristo.* 7 Ma' qa hats ham pa'qu' hami'il e'm pe' ta'lets pa' Espiritu Santo in Iisu'unifik'ui qa lo'notki'itik'ui pa' neluji' qu' jinte'wentax qu' netpiltaxju' ha' Yatsat'ax'inij Jesucristo.* 8 Pa' Intata lakha' qu' nejeli'hij ewets qa' natsathenketjiji'l qa' namhi'ijii pa' l'axkathe'ej in ju'unipji' ha'ne sehe', hats'inha qa'nte' nenit'ihij ewets hatse' qu' ul'etsi'il pa' leqe nehu ha' Yatsat'ax'inij Jesucristo.* 9 Pa' Intata yijaa'ija pa'qu' hats nit'ij. Lakha' taya'yi'hij ei qa' ewi'l ni'ih'i ha' la's Jesucristo hikha' Yatsat'ax'inij.*

Hasu'uj enqet'etsi'tju'kii.

10 Yejefets, k'iyini'hij ewets aka' hiji' ha' jitenek'enheyipji' Yatsat'ax'inij Jesucristo qu' ewi'l pa'qu' aqjamtikineyejeji'ikii qa hasu'uj qu' enqet'etsi'tju'kii, ewi'l yijat'ij pa'qu' aqjamtikineyejeji'ikii qa pa'qu' ejunyejeji'il iye. 11 Hit'ihij ewets aka'an yejefets qe he' uja'x he' lejefets ke' Cloé nifel ye'm in letujtse'elijjukii pa'qu' isu'uni'l.* 12 Tsifeli'm in na'l pe' yit'ij letets: — Yakha' heik'enets ha' Pablo.— Qa pekhewep qa yit'ij letetsek in tek'enets ha' Apolos, qa pekhewep qa yit'ij letets iye in tek'enets ha' Cefas (Pedro), qa pekhewep iye qa yit'ij letets in tek'enets ha' Cristo.* 13 ¿Pa'n lunye'j ha' Cristo qu' neqet'etsju'kii qu' pekheli'ikii? Yakha' Pablo, ¿me he'nenji'pha'm pe'qu' cruze' qu' hawa'mi'l efi? ¿Me lempuli'ji'hij

* 1:6 2Ti 1:8; 2Ts 1:10; 1Ti 2:6; Ap 1:2 * 1:7 Lc 17:30; Ro 8:19; Fil 3:20; He 9:28; 2P 3:12; 1P 4:13 * 1:8 Fil 1:6; 2:16; 1Ts 3:13; Lc 17:24; 1Co 5:5; 2Co 1:14; Col 1:22 * 1:9 Dt 7:9; Is 49:7; 1Co 10:13; 2Co 1:18; Ro 8:28; Jn 5:19; He 1:2; 1Jn 1:3 * 1:11 Tit 3:9 * 1:12 Tit 3:13; Jn 1:42; Mt 23:9-10

ka' yii Pablo?*

¹⁴ Le'wisij pa' Intata in ham iye pa'qu' himpuujin ekheweli'f, uja'xle in himpuujin ha' Crispo qa ha' Gayo.*

¹⁵ Qa aka'an in lunye'j ma' qa ham pa'qu' nit'ijets qu' nempuli'jij ka' yii.*

¹⁶ Ye', qete'e' ha' Estéfanos iye qa ke' lewhe'ye' qa he' lelits qa week he' i'ni' ke' lets'i' in henimpuujinju' iye, qa uja'xle qa nite' tsikfe'lik'i pakhape' qu' himpuujin iye.*

¹⁷ Qe ha' Cristo nite' ts'ithayinenij qu' nek'inqimpuujinkii, ewi'fle in ts'ithayinenij qu' henfel eke' le'sits wi'tlijei t'ejuyets pa' witi'ax. Nite' hanatkin pe'qu' wi'tlijeye' in lunye'jek na'aj yiya'yij pe'qu' le'lijeye', qe nite' hisu'un qu' ham ne'weju'li'ij in henfel ha' Cristo in we'nenji'pha'm pe' cruz.*

Pa' Cristo hikpa' inq'ethinij pa' let'unha'x qa pa' qi tikfeliya'xkii pa' Intata.

¹⁸ Qe pekhewe' teyii pa' qi lawak pa' Intata hik leqjunyejeyij qu' ham ne'weju'li'ij eke' le'sits wi'tlijei t'ejuyets pa' witi'ax. Qa inekhewelle in jiteyii pa' witi'ax nite' ham qa jinikfe'lets eke' le'sits wi'tlijei in inq'ethinij pa' let'unha'x pa' Intata.*

¹⁹ Qe ka' we'nika'ajji' Intata le'lijei yit'ij pa'aj: —*Haqsiijkii hatse' qu' ham ne'weju'li'ij pa'qu' numtiltax pekhewe' wekwek wenikfelitax-ets. Hiwu'mfik'i hatse' pa' tikfeliya'xkii pekhewe' wekwek yiya'yij.*—

(Is 29:14)

²⁰ ¿Lekpa' qu' ne'weju'lij pe' wekwek wenikfelitax-ets? ¿Lekpa' weju'lij pe' maestrolipji' ke' Moisés

* **1:13** 1Co 12:5; 2Co 11:4; Ef 4:5 * **1:14** Hch 18:8 * **1:15** Ro 16:23 * **1:16** Ro 16:5; 1Co 16:15,17 * **1:17** Lc 23:26; Fil 3:18
* **1:18** Hch 19:11; Ro 1:16; 2Co 13:4

le'lijei? ¿Łekpa' weju'lij pe' yiya'yij łewek pa'qu' nit'ij in t'ejuyets ha'ne sehe' ipji'? ¿Me nite' yaqsiijkii pa' Intata qu' ham ne'weju'li'ij pa' witikfeliya'xets pe' wekwek ha'ne sehe' ipji'?* ²¹ Pa' Intata qi in wekwek nikfe'lets, qa yaqsiijkii in nite' łeke' qu' nenikfe'lets pa'qu' jukhewe' pa' Intata, qe ta'lijupi' in wekwek pe' yumtitax le'lijeite ene' jukhew. Pa' Intata qa yisu'un qu' nilin pe' tek'enetsha ke' le'lijei. Hik ekewe' pekhewe' nite' tek'enik'i yumtitax qu' ham ne'weju'li'ij in henfeli'ł. ²² Qe ne' judıo yisu'un pa'qu' pakha' łunye'je' qu' net'ethinheti'yij, qa ne' nite' judıo qa wo'oyek qu' nenikfe'lets pe' wekwek.* ²³ Qa inekhewelle qa jitefelek ha' Cristo in wa'mjipha'm pe' cruz. Qa aka'an qa hik łunye'j qu' łalanki'yi'ifi ute ne' judıo in nite' yisu'un ha' Jesús, qa ne' nite' judıo qa yumti ek qu' ham łeke'ye'.* ²⁴ Qa pekhewe'łe hats t'eku'miiji' pa' Intata pe' judiol qa pe' nite' judiol qa nikfe'lets ha' Cristo in hikha pa' łet'unha'x pa' Dios qa hikha' iye pa' hikfeliya'xkii pa' Dios.* ²⁵ Qa in wenit'ijets in nite' teqenelıukii pa'qu' naqsiijkii pa' Dios, ła'mek pa' yaqsiijkii qa les in t'anipji' pa' hikfeliya'xtaxkii ene' jukhew qa efuts. Qa qu' nenit'ijets qu' nite' net'une', qa lełe qu' nat'anipji' pa' łet'unha'xtax ene' jukhew qa efuts.

Pa' Dios t'eku'mi'ł eiji'kii iye in nite' e'qitstaxi'łji' ha'ne sehe' epji'.

²⁶ Yejeřets, Jeł qeku'ni'łek in t'eku'mi'ł eiji'kii pa' Intata, nite' olots ujaa'x pe'qu' nenikfe'lets wekwek in t'ejuyets ha'ne sehe' ipji', qa nite' olots

* **1:20** Lc 16:8 * **1:22** Mt 12:38 * **1:23** Lc 23:26; 1Co 2:2; Ga 3:1; 5:11 * **1:24** Ro 1:6

iye ujaa'x iye pe'qu' qitse'ji' i'nhi'i qu' nata'lets pe'qu' patunitse'.* ²⁷ Qa pakha'le Dios qa t'eku'mi'l eiji'kii in nite' wekwek pe'qu' enikfe'li'lets ha'ne sehe' ipji' qe qa' iwepinheti'l wetju'l pe' wekwek nikfe'ltaxets. Pa' Dios t'eku'mi'l eiji'kii iye in ham pe'qu' et'unhaxitsi'if qe nite' e'qitsi'iji' ha'ne sehe' ipji' qe qa' iwepinheti'l wetju'l pe' na'ltaxi'm pe' let'unhaxits.* ²⁸ Pa' Dios t'eku'mi'l eiji'kii iye in nite' e'qitstaxi'iji' ha'ne sehe' epji' qa qi iye in linapjaxi'l qa in ham iye pa'qu' e'weju'hi'ilij, qe qa niwu'm pe' yumti qu' qitse'ji'.* ²⁹ Aka'an yaqsiikii pa' Intata qe qa ham pa'qu' leke'ye' qu' neniwqinhet-taxets.* ³⁰ Qa inekhewelle qa yaqsi'j ine'mijkiyek in yatsat'ets'inij ha' Jesucristo, hikha' jiyikfelitkii, hikha' iye jiyatsathenket, hikha' iye ta'lets qa jiyeqethenju' pa' Intata qa hikha' iye jiyiwejinik'uifik'i pa' witwul'ax.* ³¹ Qa hik ta'hijupi' ka' we'nika'ajji' in yit'ij: —*Qu' nana'l pa'qu' neniwqinhet, niwqinhetji' yijat'ij pa' Yatsat'ax'inij.*— *(Jer 9:23-24)**

2

Eke' wi'tlijei t'ejuyets pa' Cristo in we'nenji'pha'm pe' cruz.

¹ Yejefets, yakha' in tsami'hij ei qu' henfeli'l e'm eke' le'lijei pa' Intata t'ejuyets ha' Jesús, qa nite' hik yijunye'j na'aj jutsitax in iyet i'nhi'i na'aj nikfe'lets ene' wekwek.* ² In ha'ni'l etjikii nite' hisu'un qu' hijamti'ets pe'ye' eke' wekwek,

* **1:26** Hch 25:5 * **1:27** Mt 24:22; Ef 1:4 * **1:28** Lc 18:9 * **1:29**
Hch 7:46 * **1:30** Mt 6:33; Ro 1:17; 2P 1:1; 1Ts 4:3; Ef 1:7 * **1:31**
Mr 1:2 * **2:1** 1Ti 2:2; Col 4:6

ewi'He ha' Jesucristo hikha' we'nenji'pha'm pa'aj pe' cruz.* ³ In i'nk'aa tsami'l ei nite' yet'un ge hanqaats'ekii qa ya'tsalalkii iye ge ts'ijiwei.* ⁴ Qa in henfeli'l e'm eke' wi'tlijei, in k'iyet nite' ha'nijji' pe'qu' le'sitsi'ik'i wi'tlijei in lunye'jek na'aj wekwek nikfe'lets, pakha'le let'unha'x pa' Espíritu Santo nethinij eke' wi'tlijei in yijaalija,* ⁵ hats'inha qa' nite' nata'le'ets pa' hikfeliya'xkii ene' jukhew in nite' leqeku'ul ha' Jesucristo qa' nata'lets yijat'ij pa' let'unha'x pa' Intata.*

Pa' Espíritu Santo jiyikfelitets pa' les jutsitax.

⁶ Ye'ehe, in k'iyetij pe' wekwek jutsitetsik'i ge t'ejujets pe' hats t'unitsijha, qa nite'le hik lunyejei pe' jutsitetstaxik'i t'ejujets ha'ne sehe' epji'. Qa nite' iye k'iyetij pe' wekwek ta'lets pe' wit'alheyipji' ha'ne sehe', hik pekhewe' nite' pakhaa'ij qu' nana'l, hamits hatse'.* ⁷ Qa ekewe'le henfeli'l ekewe'en ta'lets pa' qi hikfeliya'xkii pa' Intata, qa ham pa'qu' hayiits nenikfe'lets pa'aj, ge mexe yat'inkii. Qe in mente' yaqsiijkii pa'aj ha'ne sehe' qa na' wa's iye, pa' Intata qa hayiits watji'letij pa'aj pa'qu' leqfenye'ji'ij qu' jinamitets pa' qi witisaxi'mkii.* ⁸ Pe' tenek'enhe'yipji' pe' witsetits nite' nikfe'lets aka'an, ge qek nenikfe'lets qekha nite' ne'nene'taxji'pha'm pe' cruz ha' qiji' Yatsat'ax'inij.* ⁹ Qa hatsle we'nika'ajji' pa'aj in yit'ij: —*Ham pe'qu' witto'ye' qu' ni'wen qa ham*

* **2:2** 1Co 1:23-24; Ga 6:14

* **2:3** 2Co 11:30; Ap 11:11; Fil 2:12

* **2:4** Mt 12:37; Fil 1:25

* **2:5** Mr 5:30; Lc 1:35; 6:19; Hch 19:11;

2Co 13:4; 2Ti 1:7; Ap 11:17

* **2:6** Mt 5:48; Lc 12:58; He 2:14

* **2:7**

Ef 1:5; Lc 24:26; 1P 5:1,4

* **2:8** Sal 24:7

iye pe'qu' witikfi'ye' qu' nepiye' qa ham iye pa'qu' witaqjamtikineye'je'kii qu' nijamti'ets pekhewe' wekwek hats yajileti'm pa' Intata pekhewe' qu' nisu'un.—

(Is 64:4) 10* Qa

pa' Intata qa hatsle jiyikfelitets ekewe'en qe ta'lets pa' Espíritu, qe pa' Espíritu week yejelijupkiiha, week pekhewe' les jutsitets pa' laqjamtikineye'jkii pa' Intata.* 11 ¿Pa'n líi pa'qu' nenikfe'lets pa'qu' laqjamtikineye'je'kii pakhape' jukhewe'? Pakha'le líla'xle leqe'spiritu pakha' jukhew hikpa' nikfe'lets pa' laqjamtikineye'jkii. Qa hik lunye'j pa' Intata in ham pa'qu' nenikfe'lets pa' laqjamtikineye'jkii, ewi'he pa' lakha'le in leqe'spiritu in nikfe'lets pa' laqjamtikineye'jkii.* 12 Inekhewel nite' jitestiyij pa' witaqjamtikineye'jkii ta'lets ha'ne sehe' epji', pa' leqe Espíritu pa' Intata hikpa' jitestiyij yijat'ij qe qa' jinikfelitets pa' hats jiyelishi'ij pa' Intata ham laja'ye'. 13 Inekhewel hik aka' ji'yetij, qa in ji'yetij qa nite' jitatkiniji' pa' leq'ijatshenkeye'j pe' jukhew wekwek nikfe'lets, qe in ji'yetij qa jitatkiniji' yijat'ij pa' leq'ijatshenkeye'j pa' Espíritu Santo. Ma' qa uja'xle in jitatkin pe' wi'tlijei espiiritule in ji'yetij pe' ta'lets pa' Espíritu Santo.* 14 Qa pakha'le nite' nek'enheyu'ets, qa nite' leke' qu' t'eku'miju'l pe' ta'lets pa' leqe Espíritu pa' Dios qe pakha'an yumtitax qu' le'lijeye' pa' qu'nte' neteik'uneye'kii, qa nite' leke' qu' nenikfe'lik'i qe hamji' pa' Espíritu Santo. 15 Qa pakha'le na'lji' pa' Espíritu Santo qa nikfe'lets week pakha' weju'lij qa pa' ham

* **2:9** Is 52:15; Lc 10:27; 1Jn 4:20 * **2:10** Sal 17:3; Jn 14:26; Ro 8:39; 11:33; Ef 3:18 * **2:11** Ro 1:9; 1Jn 4:8 * **2:13** Mt 12:37

weju'li'ij pekhewe' wekwek, qa pekhewep̄le qa nite' nifē'lets pa' lunye'j pakha'an qu' neje'taxkii. ¹⁶ Qe ke' we'nika'ajji' yit'ij: — *¿Łekpa' qu' nenikfe'lets pa' łaqamtikineye'jkii pa' Yatsat'ax'inij, qa łekpa' iye qu' nijatshenijkii pa'qu' wekweke'?*— (Is 40:13) Qa inekhewel qa hats na'l ine'm pa' łaqamtikineye'jkii ha' Cristo.*

3

Yequet'etsijju'kii pe' netk'enets.

¹ Yegefets, in tsami'l ei iye qa hisu'untax qu' k'ojonketihik'i ne' hats t'unitsij in k'iyeti'l ek'ui qa nite'le łeke', ma' qa k'ojonketihik'i in k'iyeti'l ek'ui ne' mente' t'unitsij qe hik ejunyejeyi'l qu' mexe omehetsi'ihji' in hijayani'l ha' Cristo.* ² Ke' k'ijatshenihij nite' jutsitetsik'i, in lunye'jek na'aj omela's in tu'fle qe nite' łeke' qu' netuj pa'qu' net'un, qe ekheweli'l mexe nite' łamiti'l qu' etuji'l pa'qu' net'un witaqe' qa hane'ej iye qa menjiit nite' łamiti'l. ³ Qe ekheweli'l mexe hik ejunyejeyi'l ne' nite' yijayan ha' Cristo qe mexe eqemtshenetsitsi'hij wekwek qa łek'ełeyi'łju'kii iye. *¿Me nite' hik ejunyejeyi'l ne' nite' tek'enets ha' Cristo in ejunyejeyi'l aka'an?** ⁴ Qe na'l pe' yit'ijets: — Yakha' heik'enets ha' Pablo.— Qa uja'x pe' yit'ijek: — Yakha' heik'enets ha' Apolos.— *¿Me nite' hik ejunyejeyi'l ne' nite' tek'enets ha' Cristo in ejunyejeyi'l aka'an?** ⁵ *¿Pa'n lunye'j ha'ne Apolos? ¿Qa pa'n lunye'j iye ha'ne Pablo? Enewe'en łeq'ithayinenheike pa' Intata. Enewe'en hik enewe' ta'lets in na'li'l e'm*

* **2:16** Col 2:2 * **3:1** 1Co 14:20; He 5:13; 1P 2:2 * **3:3** Stg 3:14,16; Tit 3:9 * **3:4** Tit 3:13

pa'nte' eqekuyejeji'lij ha' Cristo. Qa hik ta'lijupi' week ewilei inekhwel in jitaqsiijkii pa' jiyehisij ha' Yatsat'ax'inij qu' jintaqsiijkii. ⁶ Yakha' henfel ke' wi'tlijei qa henju' pe' loi, qa ha' Apolos qa les naq'aajijupkii in i'nq'ijatshenij ma' qa yatsiyipjikii pe' loi, qa pa' Dios qa yitalit qa ta'l.* ⁷ Ma' qa hik ta'lijupi' pa' yenju' qa pa' yatsiyipji'kii enewe'en ham weju'h'ij. Pa' Intata yijat'ij hikpa' weju'lij qe lakha' yitalit qa ta'l. ⁸ Pakha' we'nq'en qa pa' yatsiyipjiki, enewe'en week lunyejei, qa pa' Intata qa' nijaninij hatse' in luk'e'ek pa' luk'e' pa' l'ithayjikit. ⁹ Yekhweli't he'yithayi'yi'li'm pa' Intata qa ekhweli't hik ejunyejeji't qu' l'enek'eju' pa' Intata, hik ejunyejeji't iye pe'qu' nanaqsiijkii wititsi' yatsat'axij pa' Intata.* ¹⁰ Yakha' hik yijunye'j na'aj na'li'm hikfeliya'xets in yojohonjo' pe'qu' letku'ye' pe' wititsi', qe pa' Intata tselisij qu' hojohonjo' qa pekhewep qa' nenihipha'm. Qa pe'qu' nithayiki qa' nejeelik'uiha in yithayiki. ¹¹ Qa nite' leke' pa'qu' nitujtseikanintaxik'ui pa' hats lunyeje'jju' pe' yojojo' in letuk. Pe' yojojo' in letuk hik hakha' Jesucristo.* ¹² Pekhewe' qu' nenihipha'm pe' hats yojojo' in letuk pe' wititsi', na'l olots leke' qu' neni' qu' nenihipha'm. Na'l pe'qu' neni' oroye', na'l pe'qu' neni' plata, na'l pe'qu' neni' utel inyetets, na'l pe'qu' neni' najak, na'l pe'qu' neni' nakawejkii qa na'l pe'qu' neni' pe' letkui pe' we'nisa'xik'i nakawejkii.* ¹³ Qa enewe'en ene' l'ithayjikititsle wetju't pekhewe' nihipha'm pe' wititsi' qa' nenikfe'lets

* **3:6** Hch 18:4-11; 1Co 4:15; 9:1; 15:1 * **3:9** 1P 2:5 * **3:11** Is 28:16; Ro 15:20; 2Co 10:16; 11:4; Ga 1:6-9 * **3:12** Stg 5:3; Ap 17:4

hatse', qe na'l hatse' pa' fe't qa' hikpa' nethinij pa'qu' lunye'je' pe' l'ithayijkitits me yiwul'enheteju' pa' fe't me i'ndi'i qu' nite' niwul'enhete'ju'.* 14 Pakha' qu' nite' niwul'enhete'ju' hatse' pa' fe't pa' l'ithayijkit ma' qa' na'l pa'qu' lenisit'e'. 15 Qa pa'qu' niwul'enheteju' pa' fe't week pa' l'ithayijki'ttax, ma' qa' hame' pa'qu' lenisit'e', qa lakha'le qa' le'wise'ju' qa' ila'xe' in lunye'jek na'aj ilatik'ui na'aj fe't.* 16 ¿Me nite' lenikfe'li'l'ets in ekheweli'l'etsi' pa' Intata qa pa' leqe Espíritu pakha'an qa i'ni'l'etji'kii?*' 17 Qa pa'qu' niwul'enheteju' pe' letsi' pa' Intata, qa pa' Intata qa' niwul'enhete'ju' ek pakha'an qe yiwul'enheteju' pe' yatsat'axij in letsi' pa' Intata, qa pe' yatsat'axij in letsi' pa' Intata pekhe'en ekheweli'l'.*

Pa'qu' numti qu' nenikfe'lets pe' wekwek.

18 Hasu'uj pa'qu' neneqfetsinhetlekii ekheweli'l' in lijayani'l' pa' Intata. Qu' nana'l pa'qu' numti qu' nenikfe'lets pe' wekwek in t'ejuyets ha'ne sehe' epji', naqsiijikii yijat'ij qu' nenit'ijets qu' ham nenikfe'le'ets pe' wekwek, ma' qa' les qiye' yijat'ij qu' wekwek nenikfe'lets.* 19 Qe pa' witikfeliyaxets pe' wekwek in t'ejuyets ha'ne sehe' epji' pa' Intata yit'ijets in nite' teqene'luikii. Qa hik ta'lijupi' ka' we'nika'ajji' Intata le'lijei in yit'ij: —*Pa' Intatayaqsi-ijkii in nophe'tti'ijju' pa' tikfeliya'xtaxets pe' wekwek pekhe'wen.*—

*(Job 5:13)**

20 Qa yit'ij iye ke'le'lijei: —*Pa' Yatsat'ax'inij nikfe'lets*

* 3:13 2Ts 1:8; 1P 1:7,17; Pr 24:12; Mt 16:27; 2Co 5:10 * 3:15
Mt 9:22; Hch 16:30; Ef 2:8; Jud 23 * 3:16 Lc 1:21; Lv 26:11; Stg
4:5 * 3:17 He 6:8; Sal 20:6; 1Co 7:14 * 3:18 2Co 11:3; Lc 16:8;
Mt 5:22; Is 5:21; Jer 8:8-9; Ga 6:3 * 3:19 1Co 1:18; Hch 15:15; Ga
4:22; Lc 20:23

*pe' laqjamtikineyejeikii pe' wekwek wenikfelittaxets in ham weju'ti'ij.— (Sal 94:11)**

²¹ Qa hik ta'lijupi', hasu'uj pa'qu' neniwqinhetij qu' hik lunye'je' qu' niyini pa'qu' jukhewe'le qe week hats lantsat'etsi'lij.* ²² Pablo, Apolos, Cefas (Pedro), ha'ne sehe' ipji', pa' witi'a'x, pa' witwamhi', pa' hane'ej qa pa' mexe hamik'ui, enewe'en week lantsat'etsi'lij,* ²³ qa ekheweli'l qa yatsat'etsi'l ejek ha' Cristo, qa ha' Cristo qa yatsat'axijek pa' Intata.*

4

Pa'qu' l'ithayjikit'e pe'qu' netnek'enhe'yij pe' hats yijayan pa' Intata.

¹ Ekheweli'l les le'wis yijat'ij qu' umti'il in yekheweli'l leq'ithayinenheife ha' Cristo qa tsejehinenilijipji' in tefelhitii ekewe' pakha' lunyejeji'm ene' sehe' ipji' ta'lets pa' Intata.* ² Qa hik ta'lijupi' pekhewe' yithayiki ekewe'en les le'wis qu' ni'nq'ethinij in yijaa'ija pa'qu' nit'ij qa pa'qu' naqsiijkii iye.* ³ Yakha' nite' tsitawje'meten inye'jlu' qu' etsjeltaxi'lij qa pekhewep iye qu' netsjeltaxij pa'qu' yijunye'je'. Qa nite' yakha'le iye qu' nata'l yiwets qu' hi'weju'lenij pa'qu' yijunye'je',* ⁴ qe qu' hoksi'wen in nite' haqsiijkii pa'qu' ul'axe' qa nite' ikji' qu' hats ye'le'wise'. Ha' Yatsat'ax'inij yijat'ij pa'qu' nit'ij yiwets qa yijaa'ija yijat'ij.* ⁵ Qa hik ta'lijupi' hasu'uj it'ihijets

* **3:20** Mt 15:19; 1Ti 2:8 * **3:21** Ro 8:32 * **3:22** Jn 1:42; 8:51; 1Jn 5:12; Mt 10:21; Fil 3:10; Ro 8:38 * **3:23** Nm 3:12 * **4:1** Jn 18:36; Lc 16:1; 1Co 2:7 * **4:2** Nm 12:7 * **4:3** Mt 5:19; 1Co 2:14
* **4:4** Hch 13:39

pe'ye' yatsathen, i'nhi'i nite' natsathen. Hasu'uj itaqsuni'lijup hatse'lu' qu' nentenilittaxju' iye ha' Yatsat'ax'inij, ma' qa' nethinij ene' jukhew qa efuts pe' yat'intaxkii, qa' nikfelitets iye pe' ta'lijupi' pe' yaqsiijkii. Ma' qa pa' Intata qa' nit'ijets week ewilei ene' jukhew qa efuts pa'qu' ne'weju'lij.* ⁶ Yejejets, in hit'ilij'e' ha' Apolos qa yakha' in k'iyeti't ek'ui qe qa' nite' hiwakanine'kii pe'ye' hats'inha qa' menijatshenij qu' nite' ink'aihiti'ilik'ui pa' hats ikji' ke' hats we'nika'ajji', hats'inha qa' hame' pa'qu' numti qu' les le'wise' qa pekhewep qa' nite'ye'.* ⁷ ¿Inhats'ek? ¿Lekpa' nanhinipji' pekhewep? ¿Lekpa' na'l e'm nite' nelisij pa' Dios? In week nelisij pa' Intata qa' ¿inhats'ek in leniwqinhetij qa hik ejunye'j qu' akha'ye'le qu' nata't ewets in na'l e'm? ⁸ Hane'ej ekheweli't hik ejunyejeji't qu' hats ham hami'it e'm. Hats week na'li't e'm pe' hisu'uni't. Hats hik ejunyejeji't qu' hats e'wit'alheji'ilij qa yekheweli'it qa mexe. Yakha' hats hisu'untax qu' hats namets pa' lahats'ij qu' e'wit'alheji'ilij. Ma' qa' yekheweljiilek qu' yewit'alheje'jiilek iye. ⁹ Qe yakha' humti pa' Intata qu' netswetsheni'fik'i pa' ts'eni'hi' yekheweli't in ya'apostolitsi't, hik yijunyejeji't ne'ej hats jutsiqets qu' natlanhetijju', ma' qa' week netsjeli'tju' ene' week jukhew qa efuts qa pe' angelits iye wa's leilets. ¹⁰ Yekheweli't in henfeli't ha' Cristo qa hik yijunyejeji't qu' nite' heiqeneluyi'ilkii, qa ekheweli'it in hijayani't ha' Cristo qa hik ejunyejeji't qu' les eik'une'yi't wetju't. Yekheweli't hik yijunyejeji't qu'

* **4:5** Lc 6:37; Mr 8:38; 1P 5:6; 2Co 10:18 * **4:6** Hch 9:30; Tit 3:13

yawalxalitsi'it qa ekhewelli'it qa hik ejunyejeyi't qu' et'unitsi't. Ekheweli't hik ejunyejeyi't qu' newqinheti't ene' jukhew qa efuts qa yekhewelli'it qa hik yijunyejeyi't qu' nite' netsiwqinheti'it.*
11 Hane'ej yamijii in nite' qi pa'qu' hetuji't qa k'iyipkuni'tju', qa nite' qi iye pa'qu' iweli'ye' qu' nek'iya'alji', qa ham iye pe'qu' yeqhinatayi'it, ene' jukhew qi in tsawitji'it, qa ham iye pa'qu' yitseet'i'ilha. **12** Qa in yamets in heyithayi'yi'tij ene' yikoyeyi't ma' qa qi in heyithayi'yi't. Ne'ej ul'etsik'i l'anyejeyi't yiwets, qa haqsiiki'mijkii na'aj le'wis, qa in hayawitjaxtiitaxi't qa he'nt'unhetti'iliju't.*
13 Ne'ej wotk'oni'tyijkii yit'itij yiwets in ul'ax pa' haqsiihjkii, qa yekheweli't qa haqsi'ijihjetskii qu' ye'le'tsi'it wetju't. Hane'ej yamijii in hik leqjunyejeyi'tyij qu' leq'iliye' ha'ne sehe' epji', hik yijunyejeyi't ne'ej hats ham leke'le' lewumulkii ene' week.* **14** Nite' hika'al e'm ekewe'en qu' k'ewepinheti't wetju't, hika'al e'm qe hik lunye'j qu' k'eyilitsi'ilha in qi in k'esu'uni't qa' k'efeelii'mha,*
15 qe qu' olootsetaxija pe'qu' aqa maestrol'ihipji' ha' Cristo qa nite'le olots pe'qu' atatali'it. Yakha' ye'ewi'he in atata'alyij qe yakha' k'ijatshenitij ha' Jesucristo in wa'm infi qa nite' leqeku'ulik'i.* **16** Qa hik ta'hijupi', k'iyini'tij ewets qu' ojonketit'ik'i aka' yijunye'j. **17** Hik ta'hijupi' iye in he'nukini't ei ha' Timoteo, hikha' qi in hisu'un hik lunye'j qu' ya'se', qa qi iye in nite' yeqeku' ha' Yatsat'ax'inij. Ma' qa lakha' qu' nata'lets qu' nite' antapiyi'it'ik'i kekhewe'

* **4:10** 1P 5:14 * **4:12** 2Jn 8; Hch 18:3 * **4:13** Is 64:6; Lm 3:45

* **4:14** 1Ts 2:11; Flm 1 * **4:15** Ga 4:19; Flm 10

hats k'ijatsheni'ij t'ejujets ha' Cristo, hik kekhewe' iye hijatsheni'ij he' week witsetiikal he' i'ni' he' yijayaanija iye ha' Cristo.* 18 Qe na'l ekheweli't pe' weniwqinhettax qe yumtitax qu' nite' hetpili'il ei iye hatse' qu' natsami't ei. 19 Qa qu' lexke'yi'ij ha' Yatsat'ax'inij qa' aje'e't natsami't ei, ma' qa' hi'weenija pekhewe' weniwqinhettax, qa' nite' hisu'un qu' le'lijeye'le qe hisu'un yijat'ij qu' hi'wen qu' leke'ye' qu' naqsiiikii.* 20 Qe qu' netnek'enhei pa' Intata nite' uja'xle pe'qu' wi'tlijeye' qu' jutsiqaxi'ij, qe jutsiqaxij iye pa' let'unha'x pa' Intata in yi'nk'aihit pa'qu' injunyejeje'. 21 ¿Lekpa' hisu'uni't qu' yijunye'je' qu' natsamtaxi't ei? ¿Me k'atanitheni't? ¿Me i'ni'i qu' k'esu'uni't qa' qu' nite' heniwqinhete'ji' iye?*

5

Pa' ewi't witwu'ax i'nji'teje'm pe' te'lijtsii.

1 Te'niihei ekheweli't in na'l pa' ewi't yaqsiiikii aka' qi in u'ax wiikfik'i. Nite' yaqsiiikii iye aka'an ne' nite' yijayan pa' Intata, pa' iki'kii pe' lunhetse'.* 2 Qa aka'an in lunye'jkii ekheweli't qa' leniwqinheti'ijji'. Les le'wistax yijat'ij qek ika'metetsi'lkii in lunye'jkii aka'an, hats'inha pa' yaqsiiikii aka'an qa' iwu'm ekuni'lfik'i. Hasu'uj na'ni't etji'teje'm qu' onot'axi'ij wetju't pa' Intata.* 3 Yakha' in nite' ha'ntaxi't etji'teje'm, qa' pakha'le yeqe espíritu qa' hik lunye'j qu' na'ni't

* 4:17 2Co 9:3; Ef 6:21-22; Col 4:7-8; Flm 1:12; Nm 12:7 * 4:19

Hch 19:21; 1Co 16:5; 2Co 1:15-16 * 4:21 2Co 1:23; 2:1,3; 12:20-21;

13:2,10; Stg 3:13 * 5:1 1Ts 4:3; Ga 1:16; Lv 18:8; Dt 22:30; 27:20

* 5:2 Lc 6:25

etji'teje'm. Qa hik ta'lijupi', in hats ha'ni'lij etji'teje'm aka' qu' eqfenyejeji'ilij pa' jukhew ul'ax pa' yaqsiijkii.* ⁴ Onot'axi'lij wetju't ka' hi ha' Yatsat'ax'inij Jesucristo, qa yakha' qa hats hik lunye'j qu' ha'ni'l etji'teje'm. Pa' let'unha'x ha' Yatsat'ax'inij Jesucristo qu' nata'lets ⁵ qu' lisi'lij pa' jukhew pa' Satanás hats'inha qu' niwu'lenhetijkii pa' yisu'unji' pa' l'ese'n, hats'inha pa' lila'x qa' le'wise'ju' hatse' pa' leqe neluji' ha' Yatsat'ax'inij Jesús.* ⁶ Nite' le'wis in letetjunuttaxiijkii aka'an. ¿Me nite' lenikfe'li'lets ne'ej levadura in lammi'sletax qa in yiju'fjufinhetik'i na'aj fo'ji' ma' qa qi?*

⁷ Iwu'mi'lfik'i pe' levadura lawamhi' hats'inha qa hik ejunyejeji'il na'aj ink'ayik fooji' ham levaduraye'. Ekhweli't fo'ji' nite' yetsji't pe'qu' levaduraye', ma' qa hats ju'un ji'teje'm pa' le'wis nehu Pascua qe ha' Cristo hats talanhetii infi pa'aj.* ⁸ Qa hik ta'lijupi' yape jitaqsiijkii pa' le'wis nehu Pascua qa hasu'uj qu' jinenetsji'li't pe' levadura lawamhi' qa pe' levadura ul'ax pa' lunye'j qa ul'ax iye pa' yaqsiijkii. Ham yijat'ij levaduraye' qe inekhwel ja'pan pa' lunyejei yijaa'ija qa le'wis iye, qa yijaa'ija iye pa'qu' hats nit'ij qa yaqsiijkii.* ⁹ Ka' hayiits yifaakanek'il ei hi'ttaxi'lij ewets qu' hasu'uj ni'il ji'teje'mkii pekhewe' wanawitjile hats tewhe'yeitax qa pe' mexe hamtax lewhe'yetse'.* ¹⁰ Aka'an in hit'ilij ewets nite' hit'ijets qu' me'nitoni'li'mets pekhewe'

* **5:3** Col 2:5; 1Ts 2:17 * **5:5** 1Jn 5:16; Mt 25:13; Hch 2:20; Fil 1:6

* **5:6** Lc 13:21; Ga 5:9 * **5:7** Ex 12 * **5:8** Lc 13:21; Mr 7:22;

Ro 1:29 * **5:9** 2Ts 3:14; 1Co 6:9; Ef 5:5; 1Ti 1:10; He 12:16; 13:4; Ap 21:8; 22:15

yatsat'etsij ha'ne sehe' epji', pe' wanawitjile hats tewhe'yeitax qa pe' mexe hamtax lewhe'yetse', qa pe' yisu'un qu' aje'eł nana'li'm na'aj ineqwenij, qa pe' aqaqanhetsitsijkii pe'ye' qe ejtenhetsits, qa pe' iyinii pe' witeqsi'nq'alits, qe qu' hik aka' hit'ihij ewets, ewi'Hetax in leke' qu' ma'alik'uifik'i ha'ne week sehe' epji'.* ¹¹ Aka' tseqitijineyu'uhij ewetsha aka'an, hasu'uj a'qapitsi'ili' pakha' qu' nittaxijets in yijayan ha' Cristo qa wanawitjile in hats tewhe'yeitax i'nhi' qu' mexe hame'tax lewhe'ye'ye', i'nhi' na'aj yisu'un qu' aje'eł nana'li'm na'aj ineqwenij, i'nhi' na'aj iyinii pe' witeqsi'nq'alits, i'nhi' na'aj its'iyoptox, i'nhi' na'aj yek'uwet qa i'nhi' na'aj aqaqanhetsaxijkii pe'ye' qe ejtenhetsax. Qu' hik hūnye'je' ekewe'en pe'ye' in yit'ijets in yijayan ha' Cristo, qa hasu'uj iye qu' ekufeyi'ikii.* ¹² ¿Me yithayjkit qu' hejelik'ui qu' hitani'thenij pa' hūnyejei pekhewe' nite' yijayan ha' Cristo? ¿Qa me nite' ekheweli'ł qu' jeh'lik'ui qa' itanitheni'hij iye pa' hūnyejei pe' yijayan ha' Cristo? * ¹³ Qa pakha'le Dios qa' nejelik'uyek qa nitanithenijek hatse' pa' hūnyejei pekhewe' nite' yijayan ha' Cristo. *¡Iwu'mi'łfik'i pakha' yaqsijkii pa' ul'ax i'ni'ł etji'teje'm! (Dt 21:21)*

6

Ekhewele'li'it qu' jeli'lik'ui pa'qu' hūnyejeje' pe' hats yijayan pa' Intata.

¹ Ekheweli'ł in hats hijayani'ł ha' Cristo qu' nana'li' pe'qu' ul'etse' wetju'ł ekheweli'ł ¿qa inhats'ek qu' ma'ahijii pa'qu' jueze' in nite' tek'enets ha' Cristo qa

* **5:10** Ef 5:5; Lc 18:11; Jn 17:6 * **5:11** 2Ts 3:6; 1Co 6:10 * **5:12** Lc 6:37

nite' lakihiji pe' yijayan ha' Cristo?* 2 ¿Ye' me nite' lenikfe'li'l'ets pekhewe' yatsat'etsij pa' Intata in hik pekhewe' pe' yejelik'ui hatse' pa' lunyejei ene' week sehe' epji'? In ekheweli'l' pe' yejelik'ui hatse' pa' lunyejei ene' week sehe' epji', ¿qa inhats'ek qu'nte' leke'ye' qu' ejeli'lik'ui eke' mexe nite' jutsitetstax? 3 ¿Me nite' lenikfe'li'l'ets iye in inekhewel jitejelik'ui iye hatse' pa' lunyejei pe' angelits? ¿Qa inhats'ek qu'nte' leke'ye' qu' jintejelik'ui pe' wekwek ha'ne sehe' epji'? 4 In na'l pe' wekwek qu' aqsi'ji'lju' lunyejeikii pe' tek'enets ha' Cristo, ¿me qa' ku'mi'lijiji' pekhewe' nite' nikfe'l'ets pe'ye' pe' te'lijtsii qu' nejeljik'ui?* 5 Hit'ilij ewets aka'an qe qa' newepinheti'l' wetju'l. ¿Ye' me ham pa'qu' ewi'le' qu' na'ni'l' etji'teje'm qu' les nenikfe'l'ets qu' nejelik'ui pa'qu' lunyejeje'kii pe' tek'enets ha' Cristo?* 6 ¿Qe in u'l'ets wetju'l pe' tek'enets ha' Cristo, qa' leka'xi' hii pa'qu' jueze' nite' tek'enets ha' Cristo?* 7 In ekheweli'l' wetju'l hats lijanilik'i wiikfik'i. ¿Inhats'ek in nite' lent'unhethi'iliju'l yijat'ij pakha' nite' le'wisju'? ¿Inhats'ek in nite' liwejinhi'l' yijat'ij pa'qu' hats net'ejteni'l' e'm?* 8 Qa ju'f qa' ekheweli'l' in laqsi'ijikii pakha' nite' le'wisju' qa' l'ejteni'l'kii iye, qa' ekewe'en laqsi'ji'li'mijkii pekhewe' hats ejefetstaxilipji' ha' Cristo. 9 ¿Ye' me nite' lenikfe'li'l'ets pekhewe' nite' yatsathen in nite' i'nji'teje'm hatse' pa' tenek'enheiji' pa' Intata? Hasu'uj manawitjili'i'l', qe nite' i'nji'teje'm hatse' pa' tenek'enheiji' pa' Intata pekhewe' wanawitjili'ijju'kii l'esenits mexe hamtax

* 6:1 Mt 18:15-17 * 6:4 Lc 18:9 * 6:5 1Co 4:14; Hch 9:30

* 6:6 Lc 12:46 * 6:7 Ro 11:12; Ap 2:11; Mr 10:19

lewhe'ye'ye'tax, qa pe' iyinii pe' witeqsi'nq'alits, qa pekhewe' wanawitjife hats tewhe'yeitax, qa pe' we'twefun, qa pe' efutsle wetju'l, qa pe' jukhewle wetju'l,* ¹⁰ qa pe' ejtenhetsits, qa pe' yisu'un qu' aje'eł nana'li'm na'aj ineqwenij, qa pe' yek'uwetju'kii, qa pe' its'iyoptots, qa pe' aqaqanhetsitsij pe'ye' qe ejtenhetsits. Week enewe'en nite' i'nji'teje'm hatse' pa' tenek'enheiji' pa' Dios.* ¹¹ Ekewe'en ekheweli'l na'l pe'qu' uja'xe' qu' naqsiijkii pa'aj, qa hane'ej qa hats tetlijil'eju' ekewe'en, qa hats t'ejuyi'l ewets pa' Dios qa hats ham ekumhifkine'yi'il qe ta'lets aka' liiji' ha' Yatsat'ax'inij Jesucristo qa ta'lets iye pa' leqe Espiritu pa' Dios.*

Ha'ne i'nese'n t'ejuyets pa' Yatsat'ax'inij.

¹² Yijaa'ija in wenit'ij: —Week lenexke'ej pa'qu' jintesu'un qu' jintaqsiijkii,— qa nite'le week qu' yekeli'iju'l. —Week lenexke'ej pa'qu' jintesu'un qu' jintaqsiijkii,— qa nite'le yexke'ej pa'qu' netnek'enheiyipji' eke' wekwek.* ¹³ Na'aj inaq t'ejuyets inkutjii qa inkutjii qa t'ejuyetsek na'aj inaq. Qa yiwu'mle hatse' pa' Intata enewe' wet-sjuk. Qa ha'nele i'nese'n qa nite' t'ejuyetsek qu' jinanawitjiki'il pekhewepe', qe t'ejuyets yijat'ij pa' Yatsat'ax'inij qa pa' Yatsat'ax'inij qa t'ejuyets ha'ne i'nese'n.* ¹⁴ Pa' Intata in yilin iye pa'aj ha' Yatsat'ax'inij qa' jinilinji'jek iye hatse' qu'

* **6:9** Lc 16:10; 18:11; Mr 1:15; Hch 20:25; Ef 5:5; Gn 19:5 * **6:10**
 Jn 10:1; Ef 5:5; 1Co 5:11; Lc 18:11 * **6:11** Ef 2:2-3; 4:22; 5:8; Tit
 3:3; Lc 11:2 * **6:12** Jn 18:31 * **6:13** 1Ti 6:8; 1Ts 4:3

nata'lets pa' let'unha'x.* 15 ¿Me nite' lenikfe'li'lets in ekheweli'l' lewekwekits pa' l'ese'n ha' Cristo? ¿Me leke' qu' henit'ijji' pe'ye' pe' lewekwekits pa' l'ese'n ha' Cristo ma' qa' haqsiijkii qu' lewekweki'ij pe'qu' witqesu'ye'? ¡Nite', nite' leke' aka'an!* 16 ¿Ye' me nite' lenikfe'li'lets na'aj jukhew qu' qapi'i' qa' nawitji pe'qu' witqesu'ye', ma' qa' hats hik lunye'j qu' ewi'l' l'ese'ni'il? Qe ke' we'nika'ajji' Intata le'lijei yit'ij: — In qap wetju'l, *ma' qa hats nite' wetsjuk hats ewi'l pa' wit'ese'n.* — (Gn 2:24) 17 Qa pakha'le qu' ewi'l na'ni'li' ha' Yatsat'ax'inij, ma' qa ewi'l pa' lunyejeyi'l.* 18 Ilati'hik'uiha pe' wanawitji'ijju'kii l'esenits. Week kekhelep ul'ets yaqsiijkii na'aj jukhew qa efu iye ekewe'en i'nik'uifik'i ha'ne i'nese'n. Qa pakha'le wanawitjili'ij l'ese'n qa lakhah'ij pa' l'ese'n in yenji'teje'm pa' ul'ax.* 19 ¿Me nite' lenikfe'li'lets in ekheweli'l' lets'i'il'ej pa' Espiritu Santo qa hikpa' i'ni'l'etji', pakha'an nehisi'hij pa' Intata, ma' qa nite' ekheweli'il' qu' antsat'etsi'l' etij? 20 Qe ekheweli'l' hats tanaqha'yets pa' ajanyejeyi'l. Qa hik ta'hijupi', weeki'ijha pe' esenitsi'l' qu' iwqinheti'l' pa' Intata.*

7

Pekhewe' hats tewhe'yeiju'.

1 Hane'ej qa' henfeli'l' e'm ka' lenq'ika'alyijii qu' atsfaakani'hij. Le'wistax pa'qu' jukhewe' qu' hasu'uj

* 6:14 Mr 5:30; Lc 1:35; 6:19; Hch 19:11; 2Co 13:4; Ap 11:17

* 6:15 Ro 12:5; 1Co 12:27; Ef 5:30 * 6:17 Jn 11:52; Sal 51:12

* 6:18 Stg 4:7; 1Co 10:8 * 6:19 Lc 1:21; Ro 8:9,23; 1Co 7:40; 2Co

4:13; Jud 19; Stg 4:5; 1Jn 4:4 * 6:20 2P 2:1

netewhe'yei. ² Qa nexkewethi'ij qu' nanawitjili'ij l'ese'n. Qa hik ta'hijupi' pa'qu' jukhewe' ewi'He pe'qu' lewhe'yeeyi'ija qa efu iye qa ewi'He iye pa'qu' lewhe'yeeyi'ija.* ³ Pa'qu' jukhewe' naqsiimijkii pa' t'ejuyets pe'qu' lewhe'ye'ye', qa efu iye naqsiimijkii pa' t'ejuyets pa'qu' lewhe'ye'ye'.* ⁴ Pe' efu hats nite' yatsat'axletij l'ese'n, hats yatsat'axij pa'qu' lewhe'ye'ye'. Hik lunye'j iye pa'qu' jukhewe' hats nite' yatsat'axletij l'ese'n hats yatsat'axij pe'qu' lewhe'ye'ye'. ⁵ Qa hik ta'hijupi' hasu'uj not'oqowe'yiju't pa' hats t'ejuyets qu' leqfenye'ji'ij pe' lewhe'ye' qa efu iye hik lunye'j iye hasu'uj not'oqowe'yiju't pa' t'ejuyets qu' leqfenye'ji'ij pa' lewhe'ye'. Qa qu' nana'l pa'qu' lahats'i'ij qu' week lexkeli'ij qu' l'aje'hi'ij qu'nte' qape' eku'n wetju't qe qa naftsin eku'n qu' niyiniha pa' Intata, ma' qa' ink'aye'le qa' qape' wetju't iye, qe qu' l'aje'hi'ij qu'nte' qape' eku'n wetju't, ma' qa pa' Satanás qa'nte' najaajini'i't qu' nata'lets in nite' e'weju'hi'hiju't pa' ul'ax.* ⁶ Qa aka'an in hit'ilij ewets nite' ikji' qu' hik aka' aqsiihijkii, pekhewe'le qu' nisu'un qa' naqsiijkii. ⁷ Qi in hisu'untax qu' hik ejunyejeji'it ka' yijunye'j, qa nite'le lunyejei wetju't pe' jiyelisij pa' Intata week ewifei inekhewel.* ⁸ Qa pe' mente' tewhe'yei qa pe' wikiihalei iye hit'ijets le'wistax qu' hik lunyejeje' aka' yijunye'j.* ⁹ Qa qu' nite' e'weju'hi'hiju't qu' hame' pe'qu' a'qapi'i qa' ewhe'yei, qe les le'wis in l'ewhe'yei qa nite' hik lunye'j in hik ejunye'j qu' iwujkin in hisu'untax qu'

* **7:2** 1Ts 4:3; Mt 1:6; 1P 3:1 * **7:3** Ro 13:7 * **7:5** Mr 10:19

* **7:7** 2Co 1:11 * **7:8** Stg 1:27

manawitji'il pe'ye'.* ¹⁰ Pekhewe' hats tewhe'yei qu' hit'ijets aka'an, nite' ta'He yiwets qu' hit'ij, qe hakha' ta'lets yijat'ij hik hakha' ha' Yatsat'ets'inij: pe' efuts hasu'uj nukinkii pa'qu' lewhe'ye'ye', hasu'uj nenweqleyu'.* ¹¹ Qa qu'le nukinkii pa'qu' lewhe'ye'ye' niweqleyu'le, qa hasu'uj qu' nowo'oikii iye pe'ye' iye lewhe'ye'ye', le'sitsi'il wetju'l yijat'ij pa'qu' lewhe'ye'ye'. Qa pa'qu' jukhewe' hik lunye'j iye hasu'uj nili'ij pe'qu' lewhe'ye'ye'.* ¹² Na'l iye ke' tseqfelinhe'yu'u'ij e'm, nite' yittaxij yiwets pa' Yatsat'ax'inij qa yakha'le in humti qu' natsathen. Qu' nana'l pa'qu' jukhewe' hats yijayaanija ha' Jesús qa pekhe'le qu' lewhe'ye'ye' qa nite' yijayan ha' Jesús, pe' efu qa nite'le yisu'un qu' nili'ij pa' lewhe'ye', ma' qa pa' jukhew qa' hasu'uj nili'ij, hasu'uj neweqle'eł.* ¹³ Qa pe'qu' efuye' qu' hats nijayanija ha' Jesús qa pakha'le qu' lewhe'ye'ye' qa nite' yijayan ha' Jesús, pa' jukhew qa nite'le yisu'un qu' nili'ij pe' lewhe'ye', qa pe' efu qa' hasu'uj nili'ij, hasu'uj neweqle'eł. ¹⁴ Qe pa'qu' jukhewe' in nite' yijayantax ha' Jesús qa hikle lunye'j qu' netnekumhi'yi' qe pe' lewhe'ye' yijayan ha' Jesús qa nite'le yatsat'axij pa' Intata pa' jukhew. Qa pe'qu' efuye' in nite' yijayantax ha' Jesús qa hikle lunye'j iye qu' netnekumhi'yi' qe pa' lewhe'ye' yijayan ha' Jesús qa nite'le yatsat'axij pa' Intata pe' efu. Qe qu' nite' hik aka' lunye'je', pe' lelits qekha nite' natsat'etsetaxij pa' Intata qa ha'nehi'ij qa hats yatsat'etsij.* ¹⁵ Pa' witiwhe'ye' i'nhi' pe' witiwhe'ye' nite' yijayan ha' Jesús in qi'ija in

* **7:9** 1Co 9:25; 1Ti 5:14 * **7:10** 1Ti 5:14 * **7:11** Dt 22:19

* **7:12** Hch 9:30 * **7:14** Lc 11:2

yisu'un qu' neweqle, qa' hasu'uj nenyeyinju' i'nh'i qu' hasu'uj amani'ijup. Qa aka'an in lunye'jkii qa pa' witiwhe'ye' i'nh'i pe' witiwhe'ye' yijayan ha' Jesús qa hats nite' tenek'enhe'yipji' pa' witiwhe'yeye'j, qe pa' Intata yisu'un qu' ham peeyi'ijkii. ¹⁶ Efu, yijayan ha' Jesús, nite' lenikfe'lets pa' ewhe'ye' me tek'enets hatse' ha' Jesús qu' nata'ł ewets. Qa jukhew iye hik lunye'j, nite' lenikfe'lets pe' ewhe'ye' me tek'enets hatse' ha' Jesús qu' nata'ł ewets.

Hasu'uj ili'ij pa' hats l'ithayiki.

¹⁷ Pakhap iye qu' hit'ilij ewets, week ewilei ekheweli'ł hats yijayan ha' Yatsat'ax'inij, aqsiijikii pakha' hats t'eku'mi'ij eiji'kii pa' Intata qu' aqsiijikii hikpa' taya'yi'ij ei. Hik aka' hijatshenji'ij he' week hats yijayaanija ha' Jesús i'ni' ek hekhewep witsetits.* ¹⁸ Qu' nana'l pa'qu' hats net'ekumiiji' pa' Intata qa hatsle yaqsiijikii pa'aj kakha' yiwu'm laxpa's (circuncisión), qa' hasu'uj nisu'un qu' nat'intaxkii. Qa qu' nana'l pa'qu' hats net'ekumiiji' pa' Intata qa nite'le yaqsiijikii pa'aj kakha' yiwu'm laxpa's (circuncisión), qa hasu'uj nisu'un qu' naqsiijikii. ¹⁹ Inye'jtu' pakha' qu' hats naqsi'jtaxijkii pa'aj kakha' yiwu'm laxpa's (circuncisión) qa inye'jtu' iye pakha' qu' mexente' naqsi'jetaxijkii kakha'an, qe pa' les le'wis yijat'ij pakha'an, qu' jintek'enets pa' Intata. ²⁰ Week ewilei ekheweli'ł in i'nk'a t'eku'miiji' pa' Intata qa hasu'uj qu' ili'ikij pa'qu' hayiits aqsiijikii l'ithayiki'ł. ²¹ Qu' e'witlinek'e in i'nk'a t'eku'm eiji' pa' Intata, hasu'uj natawje'meten, qa qu' nana'l

* **7:17** Col 3:15

pa'qu' leke'ye' qu' natsjilinfik'i qa hikpa' iwq'axinij qu' aqsiijkii. ²² Qe pa'qu' wittinek'e in i'nk'a t'eku'miiji' pa' Yatsat'ax'inij, pakha'an in wittinek mexe nite' tenek'enhe'yipji' ha' Yatsat'ax'inij. Qa hik lunye'j iye na'aj nite' wittinektax in i'nk'a t'eku'miiji' ha' Yatsat'ax'inij, pakha'an qa hats wittinek tenek'enhe'yipji' ha' Cristo.* ²³ Ekheweli't hats tanaqha'yets pa' ajanyejeyi't, qa hik ta'hijupi' hasu'uj lelinheyi't ej ene' jukhew.* ²⁴ Yejejets, week ewilei ekheweli't ni'ihijjupha pa' Intata qu' hasu'uj ili'ihij pa'qu' hayiits aqsiihjkii l'ithayiki't.

Pekhewe' mexente' tewhe'yei.

²⁵ Pakhap iye, pekhewe' mexente' tewhe'yei, ham wi'tlijeye' qu' net'ejuyets qu' natalets ha' Yatsat'ax'inij qa hisu'unle qu' hit'ijets kakha' humti, qa leke' qu' umti'il qu' yijaayi'ija qe tsikfe'lets ha' Yatsat'ax'inij in tselisij pa' leqi'fenkeye'j.* ²⁶ Yakha' humti ene' nelutsji' in mexe iwe'me't jutsitets qa les le'wis qu' mexe amaneye'le eku'ni'hij pa' hats ejanyejeyi't. ²⁷ Pa'qu' hats netewhe'yei, hasu'uj nenweqleyu'. Qa pa'qu' mexe ham lewhe'ye'ye' qa hasu'uj nowo eku'niikii. ²⁸ Qu' ewhe'yei nite' ul'ax. Qa pe'qu' inanyi'ye' qu' netewhe'yei nite' ul'ax. Qa lese, qa hik aka'le tsexkewettaxilij ewets.* ²⁹ Yejejets, aka' tseqitijineyu'ulij ewetsha aka'an: hats nite' qi pa' ja'maneyij inqene'u. Pekhewe' hats tewhe'yei hik lunyejeye' qu' mexe hamitsi'im.* ³⁰ Pekhewe' qu' napju' hatse' hik lunyejeye' qu' nite'

* **7:22** Ro 1:1; 2Ti 2:24 * **7:23** 2P 2:1 * **7:25** Mt 5:7; Mr 5:19;
Lc 1:50; Nm 12:7 * **7:28** 1Ti 5:14 * **7:29** Ro 13:11

nape'ju', qa pe'qu' qi qu' le'sitsi'imkii hik lunyejeye' qu' nite' le'sitsi'imkii, qa pe'qu' nataqha'yets pe'ye' hik lunyejeye' qu' nite' natsat'etsi'ij.*
³¹ Pekhewe' yiwq'axinij pe'ye' ha'ne sehe' epji' hik lunyejeye' qu' nite' niwq'axinehi'ij qe yaftsin ha' Yatsat'ax'inij, qe ha'ne sehe' nite' amanij hatse' aka' lunye'j.* ³² Hisu'untax qu' hame' pa'qu' qi qu' natawje'meteni'f. Na'aj ham lewhe'ye'ye' uja'xle in yijamti'ets pe' wekwek t'ejuyets ha' Yatsat'ax'inij qa pa'qu' ni'sinhetij iye ha' Yatsat'ax'inij.* ³³ Qa na'ajle hats tewhe'yei qa yijamti'etsek pe' wekwek ha'ne sehe' epji' qa pa'qu' ni'sinheti'mkii pe'qu' lewhe'ye'ye', ³⁴ ma' qa pa' laqjamtikineye'jkii qa olotsiiji' yeqet'etsju'kii. Ne'ej efu ham lewhe'ye'ye' qa ne'ej mexe inanyi', uja'xle in yijamti'ets pe' wekwek t'ejuyets ha' Yatsat'ax'inij hats'inha qa nite' yaqsiijkii pa'qu' ul'axe' in t'ejuyets pe' l'esenits qa in t'ejuyets pe' laqjamtikineyejeikii. Qa ne'ejle hats tewhe'yei qa yijamti'etsek pe' wekwek ha'ne sehe' epji' qa pa'qu' ni'sinheti'mkii pe'qu' lewhe'ye'ye'.* ³⁵ Hit'ilij ewets ekewe'en qe qa' k'efeni'f. Nite' hit'ilij ewets qu' hasu'uj ewhe'ye'yi'f. Ewi'fhe in hisu'un qu' aqsiijjkii pa'qu' les le'wise', ma' qa' les i'thayi'metsitsi'ilii ha' Yatsat'ax'inij. ³⁶ Pa'qu' jukhewe' in na'l pe'qu' hats neniwjutsiqeni'f wetju'f, qa in hats week yumti enewe' wetsjuk qu' les le'wise' qu' yape netewhe'yeiju' in hats leke' pekhe'en pa' lilanye'j qu' netewhe'yei, qa' netewhe'yeiju', nite' ul'ax. ³⁷ Pa'qu' jukhewe' in na'l pe'qu' hats

* **7:30** Fil 1:18 * **7:31** Mr 13:7; 1Jn 2:8 * **7:32** 1Ts 4:1 * **7:34** 1Ti 5:5

neniwjutsiqeni't wetju't, qa in t'uniju't qa yumti qu' les le'wise'ju' qu' mexente' lewheye'eku'nij, qa le'wisijupi' iye, nite' witwu'tax.* 38 Ye'ehe, pekhewe' yisu'un in tewhe'yeiju' le'wisijupi', qa pekhewe' yisu'un qu' mexente' netewhe'ye'ye' eku'nju' les le'wisijupi'. 39 Pe' efu hik lunye'j qu' newet-sifinets pa' lewhe'ye' in mexe ita'x pakha'an. Qa qu' nawa'mte pa' lewhe'ye', ma' qa hats leke' qu' nowo'oikii iye pa'qu' i'nk'a lewhe'ye'yi'ij iye, qa hasu'ujle nit'ij ne' nite' yijayan ha' Yatsat'ax'inij. 40 Qa yakha'le qa humti qu' les le'wisi'imkii qu'nte' netewhe'ye'ye' iye pe'qu' wikiihale'ye'. Aka'an humti qu' nata'lets pa' Intata leqe Espiritu qa hit'ij.

8

Na'aj tenekui talanheti'yifi pe' witeqsi'nq'alits.

1 Hane'ej qa pakhap iye. In t'ejuyets na'aj tenekui talanheti'yifi ne'ej witeqsi'nq'alits, qa yijaa'ija in week jinikfe'lets aka'an. Qa lesle le'wis qu' jinenikfelitets pa' witikfeliya'xkii in leke' qu' naqsiijkii qu' jineniwqinhet, qa pakha'le witeqsu'unka'x qa leke' qu' naqsiijkiyek qu' jintiihinpha'm pekhewepe'.* 2 Pa'qu' numti qu' nana'l likfeliya'xe'ets pe'ye', pakha'an mexente' nikfe'lets aka' les le'wistax qek nenikfe'lets.* 3 Qa pakha' qu' nisun' pa' Intata, qa pa' Intata qa nikfe'lij pakha'an.* 4 Ma' hayits, hane'ej qa jinamets iye in t'ejuyets qu' jinteluj pa' f'ese'n pe' talanheti'yifi pe' witeqsi'nq'alits. Inekhewel

* 7:37 Jn 1:13 * 8:1 Hch 15:29; 21:25; Ap 2:14,20; 1Co 4:6; 10:19; 13:1-13 * 8:2 1Co 3:18; 13:8-12; 1Ti 6:4 * 8:3 Dt 6:5; Lc 10:27; Pr 2:6

jinikfee'letsha in haamija pa'qu' leke'ye' pekhewe' witeqsi'nq'alits, qa jinikfee'letsha iye in na'l pa' ewi'He in Dios. Ham iye pe'ye' iye.* ⁵ Qe in yemjeetax in olotstax wenit'ijets dios qa wenit'ijets iye yatsat'axyij qa tumtaxtiitax qu' na'nji' ha'ne wa's qa ha'ne week sehe' ipji' iye,* ⁶ qa inekhewelle qa jinikfe'lets in ewi'He pa' Dioosija, hikpa' Intata, qa hik pakha' iye ji'liyijup. Qa na'l iye ha' ewi'He in Yatsat'ets'inij, hikha' Jesucristo, hikha' yaqsiijkii pa'aj ene' week, qa hikha' iye jiyehisij pe' inikii.* ⁷ Qa nite'le je'week qu' jinenikfe'lets aka'an, qe na'l pe' mexe amaneyijkii pekhewe' witeqsi'nq'alits, qa in tuj pe' l'esenits testiiji'ij pe' witeqsi'nq'alits, qa pe' l'atawjets in mente' t'units qa yoksi'wen in yumti qu' naqsiijkii pa' ul'ax, ma' qa itawje'met. ⁸ Qa nite'le ta'lets pa'qu' jinteluj qu' jinisu'un pa' Intata, qe nite' ta'lets qu' les jinisu'un qu' jinteluj, qa nite' jiyuten iye qu'nte' jinteluje'.* ⁹ Qa ekheweli't in hats lenikfe'li'lets in week leke' pa'qu' jinteluj, qa hasu'ujle qu'nte' enketwet'i'ijets aka'an pekhewe' mexe nite' t'unitsij in yijayan pa' Intata qu' hik lunye'je' qu' l'alanki'yi'ifi ute.* ¹⁰ Qe pa'qu' mexente' net'uni'ijha qu' ne'wenetsji' pa'qu' lenku'wet'i'ij pekhewe' talanheti'yifikii pe' witeqsi'nq'alits, akha' in hats lenikfe'lets in week leke' pa'qu' jinteluj, ¿me nite' nekuyujijek in yemjeetax in yumti qu' nite' leke'ye' qu' jinteluj pekhewe' talanheti'yifikii pe' witeqsi'nq'alits? ¹¹ Ma' qa

* **8:4** Dt 6:4 * **8:5** 2Ts 2:4 * **8:6** Mt 5:16; 11:27; Lc 11:13;

Jn 1:3; 8:42; Ef 5:20; Sal 104:24; Col 1:16; Ap 3:14 * **8:8** Ro 14:17

* **8:9** Ex 23:33; Ro 14:20

pa' ikfeliya'xets in weekte leke' pa'qu' jintetuj qa' hikpa' qu' nata'lets qu' ul'axe'ju' pa' ejefe'epji' pa' Intata mente' t'uunijha in yijayan, hikpa' wa'mifi iye pa'aj ha' Cristo,* ¹² qe qu' aqsiimijkii pa'qu' ul'axe' pa'qu' ejefeyi'ipji' pa' Intata qa' lawtshetenij iye pa' yoksi'wen mexe nite' t'un, ma' qa' hats laqsiimijkii iye pa' ul'ax ha' Cristo. ¹³ Qa' hik ta'hijupi' qu' nata'lets pa'qu' netnekui in hiwu'enhetju' pa'qu' yejefeyi'ipji' ha' Cristo, ma' qa' hats nite' l'anuu'yi' qu' hetuj l'ese'ne' pekhewe' talanheti'yifi pe' witeqsi'nq'alits, hats'inha qa'nte' haqsiijineni'ijkii pa' ul'ax pa'qu' yejefeyi'ipji' ha' Cristo.*

9

Pablo nite' yisu'un qu' nanatkin pa' leke'tax qu' nanatkin.

¹ ¿Me nite' lenikfe'li'lets in yakha' ham pa'qu' natsat'axyipji' ene' jukhew? ¿Me nite' lenikfe'li'lets in yakha' ya'apostol? ¿Me nite' lenikfe'li'lets in hi'wen ha' Jesús Yatsat'ax'inij? ¿Me nite' lenikfe'li'lets ka' yithayijkit in hikka' ta'lets in hijayani't ha' Jesús? ² Qe qu' nittaxijets pekhewepe' qu' nite' ya'apostole', qa' ekheweli'i'l qa' lenikfe'li'lets in ya'apostol qe ekheweli't e'jutsiqetsi'hij in leqe apostolyij ha' Yatsat'ax'inij.* ³ Aka' qu' netweiye'miju't pekhewe' qi in tsejeltaxijijupkii in ya'apostol, aka'an: ⁴ Yekheweli't in ya'apostolitsi't, ¿me nite' lenexkeli'hij ye'm pa'qu'

* **8:11** Jn 11:51; Ro 5:6,8; 8:34; 14:9,15; 1Co 15:3; Ga 2:21; Ef 5:2; 1Ts 5:10; He 6:8; Mt 25:45 * **8:13** Dt 12:15 * **9:2** Ap 5:1

heyesti'yi'lij qu' hetuji'ł qa pa'qu' nek'iya'alji' iye?*

⁵ ¿Me nite' lenexkeli'lij ye'm iye qu' yijts'eyek'i'it pe'qu' yiwhe'ye'tsi'it yijayan ha' Cristo na'aj haki'łji', in lunyejeyek hekhewep apóstoles qa he' lek'injats ha' Yatsat'ax'inij qa ha' Cefas iye (Pedro)?*

⁶ ¿Ye' me i'nhi'i qu' yujaxeli'it ha' Bernabé qu' nite' lenexke'yi'itij ye'm qu'nte' he'yithayi'yi'itikii pa'qu' hetuji'ł?*

⁷ ¿Pa'n i'ni pa'qu' oq'ophełinetsi'le' qu' nijaninle pe'qu' laqatse' qa lewekwekits iye? ¿Lekpa' we'nq'en qa'nte' netuje' pe'qu' l'enheye'ju'? ¿Lekpa' yejeł pe'qu' kots'etetse' qa'nte' niyajeji' leqel'ie' pe' kots'etets?*

⁸ Hasu'uj umti'it qu' wit'anyejeye'le ekewe'en, ¿qe me nite' hik aka' yit'ij ke' le'lijei pa' Intata tisiy pa'aj pa' Moises'ik'i (ley)?

⁹ Qe ka' ley yika'ajji' pa'aj pa' Moises'ik'i yit'ij: —*Nite' leke' qu' it'onijji' pe'ye' leji' pa'qu' wakkaye' in mexe l'ithayi'yij qu' eniwqhaf'itju' pe' trigo l'ajits.*— (Dt 25:4)

¿Me lumti'it pa' Intata qu' nijamti'ijets ne' wakka aka'an in yit'ij pa'aj?*

¹⁰ ¿Ye' me inekhewel yijamti'ij inwets aka'an? Ehe, inekhewel yijamti'ij inwets, qe pa'qu' nefu'ut pa'qu' witwenq'enhewet'e qa' nefu'ut qe wetjumti'ijets pe'ye', qa pa'qu' neniwqhaf'itju' ne'ej trigo l'ajits qa' neniwqhaf'itju' qe wetjumti'ijets pa'qu' netesti'yij.*

¹¹ Qa hik lunye'j yekhweli'ł in heni'łju' pe' loi pe' atawjetsi'łji', ¿me nite' ekhweltaxi'ł pe' hetjumti'itijets pa'qu' yaqi'it qa pe'qu' yiwekwekitsi'it iye?

¹² Qu' nana'ł pekhewepe' in

* 9:4 2Ts 3:8-9 * 9:5 Jud 17; Jn 1:42 * 9:6 Hch 4:36 * 9:7 Lc 3:14 * 9:9 Lc 13:15 * 9:10 Ro 4:24; Hch 23:6; 1Ts 1:3; 2Ti 2:6

nifel ke' Intata le'lijei in testi'yij in leke' qu' niyini'lij ewets pe'ye', hats le'wisijupi', qa lesle in le'wistaajupi' yekheweli'l qu' nek'iyini'lij ewetskii eke' wekwek. Qa nite'le hanatkini'l aka'an qu' nek'iyini'lij ewets pe'ye'. Yekheweli'l he'nt'unhethi'ihiju'l in hamitstaxi'l ye'm eke' wekwek qe nite' hisu'uni'l pa'qu' nenyeyinju' ekewe' le'lijei ha' Cristo t'ejuyets qu' jinilin.* ¹³ Ekhweweli'l lenikfe'li'l'ets nekhewe' t'ithayiyifi ne' qi le'lijtsitjii ne' judío hik nekhe' ta'lijets pa'qu' netuj, qa pekhewe' yithayiki ek pe' inqa'metets qa pe' witqats iye in testi'yij pa' Intata, qa hikpe' qa testiyijek lapk'as na'aj l'ese'n na'aj inqa'met'ik'i qa i'nhi'i qe witqats.* ¹⁴ Qa hik lunye'j ha' Yatsat'ax'inij in inaagyaji'ij pakha' qu' nenfel eke' le'sits le'lijei, qu' hik kekhewe'ye' qu' nata'lijets pa'qu' netuj qa lewekwekitse' iye.* ¹⁵ Qa nite'le hanatkin aka'an qu' nek'iyini'lij ewetskii pe'ye'. Qa hane'ej in he'nq'ika'alij ei ekewe'en nite' ikji' qu' nek'iyini'lij ei qu' hik aka' eqfenyejeji'ilyij. Les in le'wistaxju' qu' hawa'm aje'eł in mexe ham pa'qu' natsq'ayini'ij aka' yijunye'j in ham pa'qu' nek'iyini'lij ewets qu' nata'lets in henfeli'l e'm eke' le'sits wi'tlijei t'ejuyets ha' Jesús. ¹⁶ Qe in henfel kekhewe' le'sits wi'tlijei, nite' leke' qu' heniwqinhet, qe he'yithayinenhethi'ij ekewe'en. Qa jya'ha'nus yijaat'ij qu' nite' henfele' kekhewe' le'sits wi'tlijei! ¹⁷ Qe qu' yakhaayi'ija qu' hisu'un qu' haqsiijkii, qa na'l pa'qu' yinisit'e'. Qa qu' nite'le hisu'une'tax qu' haqsiijkii qa haqsi'jhi'ijkii,

* **9:12** Hch 20:33-35; 2Co 6:3-10; 11:7-12 * **9:13** Lv 6:16,26;
7:6,31-32; Nm 5:9-10; 18:8-20,31; Dt 18:1 * **9:14** Mt 10:10

ma' qa hats ta'He'ets in haiyajaxti'yijets.* 18 Qa in yakhaa'ija in hisu'un qu' haqsiijkii, ¿qa lekpa' yinisit? Kakha' yinisit kakha'an in henfel ke' le'sits witlijei qa nite' hanatkin aka' leke'tax qu' hanatkin, qu' nek'iyiniikii pe'ye' yiwekwekitse' qa pa'qu' hetuj iye.* 19 Qe in hamtax pa'qu' lelinek'eyij ene' week, qa hikle yijunyejeyets ene' week qu' ye'witlinek'e qe qa' les olotse' pe'qu' natsaxij qu' nijayan iye ha' Cristo.* 20 In ha'nji'teje'm ne' judío qa hojonketik'i ka' lunyejei in judío qe qa' nana'l pe'qu' natsaxij judiol qu' nijayan ha' Cristo. Qa in ha'nji'teje'm ne' judiol yumti qu' namii na' wa's qu' naqsiijkii ke' Moisés le'lijei (ley) qa hojonketik'i ka' lunyejei nekhewe'en. Yemjeetax in nite' humtitax aka' yumti nekhewe'en, qe qa' nana'l pe'qu' natsaxij judiol qu' nijayan ha' Cristo.* 21 In ha'nji'teje'm ne' nite' judío hamitsi'm ke' Moisés le'lijei (ley), qa hojonketik'i iye ka' lunyejei in hamitsi'm ke' Moisés le'lijei (ley) qe qa' nana'l pe'qu' natsaxij nite' judiol qu' nijayan iye ha' Cristo. Yemjeetax in nite' hamtax ye'm ka' leqe ley pa' Intata, qe ka' leqe ley ha' Cristo hik kakha' ha'nji'teje'm.* 22 Qa in ha'nji'teje'm ne' mexe nite' t'unitsijha in tek'enets ha' Jesús, qa hojonketik'i ka' lunyejei in mexe nite' t'unitsij qe qa' leke'ye' qu' hi'fen. Week hojonketik'i ne' pekhelji'kii qe qa' leke'ye' qu' ihiye' pe'qu' uja'xe'.* 23 Qa week ekewe'en haqsiijkii qe ta'lets kekhewe' le'sits wi'tlijei, hats'inha qu' ha'nji'ij ji'teje'mek

* 9:17 Lc 16:11 * 9:18 2Co 11:7; 12:13 * 9:19 1P 3:1 * 9:20
 Hch 16:3; 21:23-26 * 9:21 Ro 2:12,14; Ga 2:3; 3:2 * 9:22 Ro
 11:14; 1Co 7:16

hatse' pa' witiłijii. ²⁴ ¿Me nite' lenikfe'li'lets ne'ej wa'nq'an in week wekuma'x, qa ewi'He na'aj naxij qa testii? Qa hik ta'lijupi' me'nt'unheti'ha qu' mekumaxi'ł qa' nana'l pa'qu' enisit'i'it qu' ani'ł.* ²⁵ Week ne'ej we'nijatshen wanaqsijji'ijup qe qi qu' nekuma'x qu' nawa'nq'an week nite' t'eku'mets pe'qu' nenikfe'lets qu' niwu'enhet. Wanaqsijjija qe yisu'un qu' nat'an qa' netesti'yij pa' laja' in t'an najak lesejets k'oiji' wenit'iji', qa nite'le pakhaa'ij qu' nana'l. Qa inekhewelle pa' innisit qa nite' yili'ij yijat'ij pa' lunye'j.* ²⁶ Qa hik ta'lijupi' yakha' in hekuma'x, nite' hik yijunye'j na'aj ham pa'qu' l'axka'theye'. Qa nite' iye hik yijunye'j in hawatlan na'aj witq'ijtsunene'k in pekhel yilanji'kii qe we'nijatshen, ²⁷ qe hik yijunye'j yijat'ij qu' hiwu'mik'ikii ha'ne yese'n in hitani'then qe qa' naqsijjii pa' yisu'un pa' yitawe'j hats'inha in hats olots he' henfeli'm ke' Intata le'lıjei qa' nite' ya'mane'fik'i pe' wa'nq'an.*

10

Yejeyumtshenijupi' pa' lunyejeikii pa'aj pe' Israel.

¹ Yejejets, hisu'untax qu' hasu'uj antapi'it'ik'i in week pa'aj pe' inaqwa'mhitsik'i in leq'eneleya'xijkii pe' wasi', qa week yijawe'j ji'teje'm iye pa' qi iweli' lii Rojo.* ² Qa week pekhewe'en hik lunyejei qu' nempulijijju' pe' wasi' qa pa' qi iweli' qe qa' nijayanik'ikii pa' Moisés.* ³ Qa weekij iye in tuj pe'

* **9:24** Jud 3; Col 2:18 * **9:25** Ga 5:23; 1P 1:18; 5:4 * **9:27** He 6:8 * **10:1** Sal 44:1; Hch 7:11; Ex 13:21; 14:29 * **10:2** Hch 22:16; Sal 77:20; Mt 8:4; He 3:2

ta'hiipha'm pa' Intata.* ⁴ Qa weekij iye in iya'ji' pa' tisij pa' Intata, qe iya'ji' pa' iweli' ta'ji'teje'm pe' ute t'ekumiiji' pa' Intata hikpe' hik lunye'j qu' nite' nitone'kii pa'aj. Qa pe' ute qa hikha' ha' Cristo.*

⁵ Qa yaqamli'ij qu' weeke' in nite' yi'sinheti'mkii pa' Intata pekhewe'en, qa hik ta'lijupi' in yaqaamij qu' week amaneyi'i' pe' lenutsik'i pa' yisłaxkii

sehe' ham i'ni'i'.* ⁶ Week ekewe' lunyejeikii pa'aj jiyikfelittaxets pa'qu' injunyejeye'kii hats'inha qu' hasu'uj injunyejeyi'iju'l pakha'aj pekhewe'en in wekweke pe' yisu'un ul'ets.*

⁷ Hasu'uj iyini'hii pe' witeqsi'nq'alits in lunyejeyek pa'aj pe' uja'x pekhewe'en. Ke' we'nika'ajji' pa'aj Intata le'lijei yit'ij: —*Na' witset i'nju'kii qa tekju' qa iya'ju' iye, qa in niipha'mkii qa qi in t'otoi pekhel leq'inyejeikii ul'ets.*

— (Ex

32:6)* ⁸ Hasu'uj iye jiwanaawitji'ijju'kii i'nesenits in lunyejeyek pa'aj pe' uja'x pekhewe'en in wanaawitji'ijju'kii pa'aj l'esenits, ma' qa pa' ewi'l nehu qa yamets pe' wa'm veintitrés mil (23.000).*

⁹ Hasu'uj iye jitajaajin pa' Yatsat'ax'inij in lunyejeyek pa'aj pe' uja'x pekhewe'en in yijaajintax, ma' qa naq'axijju' in nikfe'jju' pe' q'oiq'oyits pa'aj.*

¹⁰ Hasu'uj iye ul'ax i'nlijeye'ets pa' Intata qe hik lunyejei iye pa'aj pe' uja'x pekhewe'en qa nilanju' iye pa'aj pa' laqa ángel pa' Intata.*

¹¹ Week ekewe' lunyejeikii pa'aj jiyikfelittaxets pa'qu' injunyejeye'kii, qa in

* **10:3** Ex 16:31 * **10:4** Ex 17:6; Nm 20:7-13; Jn 4:14; 6:30-35

* **10:5** Jud 5 * **10:6** Mt 27:23; Stg 4:2; Nm 11:4,33,34; Sal 78:18;

106:14 * **10:7** Ef 5:5 * **10:8** 1Co 6:18; Ap 2:14,20; 17:2; 18:3,9;

Nm 25:1-18; Sal 106:29 * **10:9** Nm 21:6 * **10:10** Jn 6:41; Jud

16; Ex 12:23; 2S 24:16; 1Cr 21:15; Sal 78:49

we'nika'ajji' qe qa' ji'nijatshen, inekhewel in hats ju'un ji'teje'm pe' teke'lenju' neluts.* 12 Qa hik ta'hijupi' pakha' qu' numti qu' hats t'uni' iju'ha qu' nite' naqsi'ji'ijkii pa' ul'ax, nejeliju'ha hasu'uj qu' nanamju'.* 13 Pe' witaqjaajinkeyejeji't ej hik hunyejei iye pe' lanjaajinkeyejei pekhewep. Qa pa' Intata in yijaa'ija pa'qu' nit'ij qa pa'qu' naqsiiikii iye, qa hik ta'hijupi' qu' nite' nenwejini'il ewets qu' les nat'ani' pa' e'weju'li'hiju't pe' witaqjaajinkeyejei. Qa qu' nanamtaxi't ewets pa'qu' witaqjaajinkeyeje' qa pa' Intata qa nethini'ij pa'qu' ikhey-iji'il qu' ilati'lik'ui.*

Na'aj Santa Cena.

14 Qa hik ta'hijupi' yejefets, ilati'lik'uiha pa' wit'iyinheyejets pe' witeqsi'nq'alits. 15 Ekheweli't lenikfeli'lkii. Jeli'lik'uiha aka' qu' hit'ilij ewets. 16 In ji'ya'ji' na'aj Santa Cena qa jiti'ijetspha'm le'wisij pa' Intata, ¿me nite' hik hunye'j qu' ewi't jina'niji' in ji'ya'ji' pe' l'athits ha' Cristo? Qa in jiteluj iye na'aj tanapk'asitju' pan, ¿me nite' hik hunye'j iye qu' ewi't jina'niji' pa' l'ese'n ha' Cristo? 17 Na'l pa' ewi'he in pan hikpa' ewi't ju'uniji', qa hik ta'hijupi' in jo'lotstax yemjee qa ewi'he pa' i'nese'n, qe je'weekji' in ewi't ju'uniji' in jiteluj pa' ewi'he in pan.* 18 Jel' qeku'ni'lek ka' hunyejei ne' Israel: pekhewe' tuj pe' inqa'metetsik'i testi'yij pa' Intata, pekhewe'en in tuj, ¿me nite' ewi't i'ni'hiji' pa' Intata?

* 10:11 Sal 102:18; Mr 10:30; 13:7 * 10:12 Pr 24:16; He 6:8

* 10:13 Nm 12:7; 2P 2:9 * 10:16 Mt 26:26,27; Mr 6:41; 14:22,23;

Lc 22:17,19,20; 1Co 11:25,26; Ga 3:14; Hch 2:42,46; 20:7 * 10:17 Jn 11:52; Ef 4:4

Ehe, ewi'l i'ni'liji'.* 19 ¿Pa'n ikji'ha aka' hit'ij? ¿Me ikji' qu' nana'li'm hila'xe' pe' witeqsi'nq'alits? ¿Ye' me ikji' iye pe' witqats testi'yij pekhewe' witeqsi'nq'alits qu' nana'l pa'qu' ne'weju'hij? 20 Nite'. Nite' ikji' aka'an. Aka' ikji' yijat'ij pekhewe' tisji'ij pe' witeqsi'nq'alits, inwo'metetsle pe' tisji'ij qa nite' pa' Intata qu' netisij. Qa nite' hisu'un qu' ejuwaikali'liij pe' inwo'metets. 21 Nite' leke' qu' iya'alji' pa' t'ejuyets pa' Yatsat'ax'inij qa' iya'alji' iye pa' t'ejuyets pe' inwo'metets. Nite' leke' iye qu' etuji'l pa' t'ejuyets pa' Yatsat'ax'inij qa' etuji'l iye pe' t'ejuyets pe' inwo'metets. 22 ¿Ye' me jiwo'oi qu' jintawakaninkii pa' Yatsat'ax'inij? ¿Me les jit'anipji' qu' jet'unitse' pakha'an?*

Ijamti'ijets yijat'ij pakha' mexe yumti pekhewep.

23 Week leke' pa'qu' jintaqsiijkii qu' jintesu'un, qa nite'le week qu' le'sitse'. Week leke' pa'qu' jintaqsiijkii, qa nite'le week qu' leke'ye' qu' jiniihini-jpha'm in jitajayan pa' Intata. 24 Hasu'uj pa'qu' ewi'le'le qu' natjamti letets. Nijamti'ets yijat'ij pekhewep.* 25 Łuji'l week pekhewe' te'ninei pe' l'esenitjii, qa hasu'uj anfaakani'hij me talanheti'yifi pakha'aj pe' witeqsi'nq'alits hats'inha qa' nite' atawe'je'etskii qa' nikesimen pa' atawe'j. 26 Qe ka' we'nika'ajji' Intata le'lijei yit'ij pa'aj: —Pa' Yatsat'ax'inij yatsat'axij ha'ne week sehe' epji' qa week pe' i'nipji' hane'en.— (Sal 24:1)* 27 Qu' nana'l pa'qu' ewi'le' nite' tek'enets ha' Jesús qu' nisu'un qu' eki'li'ju' pe'qu' letsi'ye', qa akha' qa hisu'un qu'

* 10:18 Gn 8:20; Lv 1:5; Nm 3:26; Dt 12:27; 1S 2:28; 1Cr 6:49; Sal 26:6; Ez 8:15; He 7:13 * 10:22 Ec 6:10 * 10:24 Mr 10:45; Fil

2:4 * 10:26 Mr 13:19

ijayanii pe'qu' letsi'ye', week luj pe'qu' nelisij qa hasu'uj le anfaakanij pa'n ta'hiji' pe' laqats, hats'inha qa' nite' atawe'je'etskii qa' nikesimen pa' atawe'j. ²⁸ Qa qu' nana'l pa'qu' nit'ij ewets: —Aka'an l'ese'n hats yojo'oj in testi'yij ne' witeqsi'nq'alits,— ma' qa hasu'uj luj, hats'inha qa'nte' nitawjemetene' pa' yit'ij ewets aka'an, hats'inha iye qa' nite' atawe'je'etskii qa' nikesimen pa' atawe'j, *qe pa' Yatsat'ax'inij yatsat'axij ha'ne week sehe' epji' qa week pe' i'nipji' hane'en.* (Sal 24:1)*

²⁹ Nite' k'iyet'ej in ikesimen pa' atawe'j qe pa' nite' ikesimen yijat'ij pa' latawe'j hikpa' k'iyetij. Qe ħin-hats'ek qu' netitijitijets qu' ul'axe' pa' yijunye'j qu' nata'lets pakha' nite' ikesimen pa' latawe'j? ³⁰ Qu' nek'iyinipji' qa' hit'ij le'wisij pa' Intata pa' tselisij qu' hetuj, qa ħinhats'ek qu' nenit'ij yiwets qu' yul'axe' qu' nata'lets pakha' hetuj in hit'ijetspha'm le'wisij pa' Intata? ³¹ Ekheweli'l week pa'qu' etuji'l, pa'qu' iya'ajji' qa pa'qu' aqsiijjkii iye, le'wis qu' aqsiijjkii qu' net'ejuyets in ħiwqinheti'l pa' Intata.* ³² Hasu'uj aqsiimijjkii pa'qu' nenwu'mju' pe'ye' ne' judiol, i'nħi'i ne' nite' judiol, qa i'nħi'i ne' inejefet-sipji' pa' Intata, ³³ in yijunye'jek yakha' in ewi'ħe in howo'ojii week na'aj haqsiijjkii qu' ni'sinhetij ene' week. Qa nite' howo'oi pa'qu' yakha' ye'le qu' hisu'unijupi', qe pe'qu' olotse' yijat'ij pa'qu' ni'sinhetij hats'inha qu' iħiye'jeek.*

* **10:28** Lc 10:8 * **10:29** Lc 6:37 * **10:30** Mr 8:6; Ro 1:8

* **10:31** Mr 10:37; Lc 9:32; Jn 17:24; 2Co 3:18; 2P 3:18 * **10:32**

Hch 24:16; Fil 1:10 * **10:33** Mr 10:45

11

1 Ojonketik'i aka' yijunye'j qe ke'ek yakha' in hojonketik'i ka' lunye'j ha' Cristo.*

Efuts ne'ej witlijtsitjiyifi.

2 Hewetfeli'lij e'm in qi in le'wis in laqsiilijkii in nite' lili'itij in hijamti'ityiikii qa nite' lanqami'lij iye in laqsiilijkii kekhewe' hats k'ijatshenilij.* 3 Qa hisu'un qu' enikfe'li'letsha ha' Cristo in hikha' lejila' week na'aj jukhew qu' netk'enets, qa na'aj jukhew qa hik na'aj lejila'ek ne'ej lewhe'ye', qa pa' Intata qa hikpa' lejila'ek ha' Cristo.* 4 Qa hik ta'hijupi' pa'qu' jukhewe' qu' nit'onijju' pe'ye' leila' qu' nasinji' qu' niyin qa i'nhi' qu' nenfel ke' Intata le'lijei, pakha'an nite' yiwqinhet hakha' lejilatax.* 5 Qa pekhe'le efu qu' nite' nit'oneju' pa'qu' leila'ye' qu' nasinji' qu' niyin qa i'nhi' qu' nenfel ke' Intata le'lijei, pekhe'en qa nite' yiwqinhetek pa' lejilatax, ma' qa hik lunye'j qu' laaxaye' pa' leila'.* 6 Qa qu'nte' nisu'une' qu' nit'onjo' leila' ne'ntusij. Qa qu' newepinhi'ij qu' nitusijji' pe'qu' l'ewkujitse' i'nhi' qu' laaxaye' qa' nit'onjo' pa'qu' leila'ye'. 7 Qa pa'qu' jukhewe' hasu'uj nit'onjo' pa'qu' leila'ye' qe lakha' hik lunye'j pa' lunye'j pa' Intata qa lakha' iye in qiji' qa wetjeyumtshenijupi' pa' Intata in qiji', qa efute in qiji' qa wetjeyumtshenijupi' ek pa' jukhew in qiji'.* 8 Qe pa' jukhew nite' ta'lets pa'aj pe'qu' efuye', qe pe' efu yijat'ij in ta'lets pa'aj

* 11:1 Fil 2:5; 1P 2:21 * 11:2 Mr 7:3; Jud 3 * 11:3 Ef 1:22; 4:15; 5:23; Col 1:18; 2:10,19; Gn 3:16; 1Co 3:23 * 11:4 1P 3:16 * 11:5 Dt 21:11-12 * 11:7 Gn 1:27; Mr 10:37; Lc 9:32; Jn 17:24; 2Co 3:18; 2P 3:18

pa' jukhew.* 9 Qa nite' iye ta'lets pe'qu' efuye' in wanaqsiijkii pa'aj pa' jukhew, qe pa' jukhew yijat'ij hikpa' ta'lets in wanaqsiijkii pa'aj pe' efu. 10 Qa in ta'hijupi' aka'an qa ta'hijupi' iye pe' angelits pe'qu' efuye' ni'ntaafinju' leifa' qa' jutsiqaxe' in lakha' yiwqinhetji'ha pa' tenek'enhe'yipji'. 11 Qa inekhewelle in jitajayan ha' Yatsat'ax'inij, pe'qu' efuye' nite' les t'anipji' qu' qiye'ji' pa'qu' jukhewe', qa hik lunye'j iye pa'qu' jukhewe' nite' les t'anipji' qu' qiye'ji' pe'qu' efuye'. 12 Qe hik lunye'j pe' efu in ta'lets pa'aj pa' jukhew, qa na'aj jukhew in nekfik'i qa ta'letsek ne'ej efu, qa week ekewe'en ta'lets pa' Intata.* 13 ¿Pa'n lumti'il qu' lunye'je' aka'an? ¿Me le'wisijupi' pe'qu' efuye' qu' nasinji' qu' niyin qa'nte' nit'oneju' pa'qu' leifa'ye'? Nite' le'wisijupi' aka'an.* 14 ¿Me nite' lenikfe'li'lets na'aj jukhew ne'ej l'ewkujits in yijetinju' qa yeqwepin? 15 Qa nikheli'ij efu in yijetinju' ne'ej l'ewkujits qa qi'imji', qe lakha' testi'yij in ijetits ne'ej l'ewkujits qe qa' netit'oyijju' leifa'.* 16 Qu' nana'l pa'qu' numti qu' hijanik'i aka' lunye'jkii nenikfelitets in ham iye pakhape' iye qu' injunyejeye', hik aka' week lunyejei nekhewep witlijsitjiyitsii.

Nite' hik lunyejei qu' netekji' pa' lekujii pa'aj ha' Yatsat'ax'inij.

17 Hane'ej ekewe' qu' hit'ilij ewets nite' leke' qu' k'ewqinhetihiji' qe in lonot'axji'ij taxi'hij wetju'l pa' Intata qa nite' le'wis pa'qu' aqsi'jjiikii qe laqsi'jjiikii pa' ul'ax. 18 Aka' yojo qu' hit'ilij ewets

* 11:8 Gn 2:21-23; 1Ti 2:13 * 11:12 Sal 104:24; Ap 3:14 * 11:13

Jn 5:22-30 * 11:14 Mt 28:20; Hch 4:2; 2Ti 4:11; 2Co 6:8 * 11:15

Fil 3:19

aka'an: yakha' k'impi'ye'ej in lonot'axjiilij wetju'l pa' Intata qa te' nite' anyejeijiilij wetju'l hetqetheni'l wetju'lkii, lammi'ste in humti qu' yijaayi'ija aka' lunye'jkii. ¹⁹ Qe les le'wis qu' hik aka' lunye'je'kii, hats'inha qu' netwenhetii pekhewe' qu' nasinik'i pakha' yisu'un pa' Intata.* ²⁰ Qa hik ta'hijupi' qa l'ekjiilju' qa lonot'axjiil wetju'l, hats nite' hik lunye'j qu' eki'lji' pa' lekujii pa'aj ha' Yatsat'ax'inij.* ²¹ Qe week ewilei yisu'un qu' aje'eł netek qa' nite' nonotkiyekii. Qa hik ta'hijupi' in uja'x pe' iyip-kunju' qa pekhewepłe qa yek'uwetju'. ²² ¿Me ham etsili'il qu' eki'li'ju' qa qu' iya'akiju' iye? ¿Ye' me luteni'l pekhewe' yijayan pa' Intata, qa qu' iwepin-heti'l wetju'l iye pekhewe' ham yiwq'axine'? ¿Pa'n qu' hit'ilij ei? ¿Me k'ewqinhetihiji'? Nite', aka'an nite' leke' qu' k'ewqinhetihiji'.

Na'aj Santa Cena.

²³ Qe kekhewe' tselisij ha' Yatsat'ax'inij qa hik kekhewee'ija iye in k'ijatshenihij: pa' naja'xji' in te'ninei ha' Yatsat'ax'inij Jesús, t'eku'mi' pa' pan,* ²⁴ ma' qa in hats yit'ijetspha'm le'wisij pa' Intata, qa napk'asitju' qa yit'ij: —Luji'l, hane'en hik ha'ne yese'n hane'en wethisletij qe ta'li'l ewets. Aqsi'ji'hijkii aka'an qa' anjamti'ilyik'i.—* ²⁵ Qa hik lunye'j iye in hats yili'ijju' in tekju' qa t'eku'mi' pa' tok'o qa yit'ij: —Ha'ne i'nji' ha'ne tok'o hik enewe' yathits, qa hik ha'ne pa' ink'ayik wenit'ij. Aqsi'ji'hijkii aka'an qa' anjamti'ilyik'i qa yamji'jets qu' iya'jiilji'.—* ²⁶ Qe week qa yamji'jets qu' etuji'l

* **11:19** 2P 2:1 * **11:20** Mt 26:26-29; Mr 14:22-25; Lc 22:14-20;
1Co 10:14-22 * **11:23** Jud 3 * **11:24** Lc 22:19 * **11:25** Lc
22:20; Jn 6:54

pa' pan qa l'iya'alji' iye pa' i'nji' pa' tok'o, ekheweli't
 fenfeli't in wa'm pa'aj ha' Yatsat'ax'inij, qa' amhi'ihiji
 qu' netpiltaxju' iye.* 27 Pa'qu' jukhewe' i'nhi'i
 qu' efuye' qu' netuj pa' pan qa' niya'ji' iye pa'
 i'nji' pa' tok'o t'ejuyets ha' Yatsat'ax'inij qu' nite'
 le'wisiiha pa' latawe'j ha' Yatsat'ax'inij, ma' qa' hats
 wetwu'lenhetle'ets pa' l'ese'n qa' pe' l'athits ha' Yat-
 sat'ax'inij. 28 Qa hik ta'hijupi' pe'qu' nenkuyu'uj
 pa' pan qa' niya'ji' iye pa' i'nji' pa' tok'o, yojo
 qu' natjamtii eku'nijupkiiha me ikesimen me
 i'nhi'i qu' nite' nikesimene' pa' latawe'j. 29 Qe
 pa'qu' netuj pa' pan qa' niya'ji' iye pa' i'nji' pa'
 tok'o qa' nite'le yumti in hats tuj pa' l'ese'n qa'
 iya'ji' iye pe' l'athits ha' Yatsat'ax'inij, pakha'an
 hats lantanithenkeye'jle pa' tuj qa' pa' iya'ji' iye.*
 30 Qa hik ta'hijupi' ekheweli't in olots pe' nite'
 t'units qa' pe' wanqaats'uju' iye, qa' na'l iye pe'
 uja'x naxju'.* 31 Qa qu' jintajamti eku'nijupkiiha
 me ikesimen me i'nhi'i qu' nite' nikesimene' pa'
 intawe'j, ma' qekhante' jintatanithenheti'ye'tax.
 32 Qa in jitanithenhetiile, ha' Yatsat'ax'inij hikha'
 jiyitanithen qa' je'qfe'metets qe nite' yisu'un qu'
 jina'nji'teje'm pekhewe' tejeyu'mtshenhetii hatse'
 qa' namii pa' qi lawak pa' Intata.* 33 Qa hik
 ta'hijupi' yejefets, qa' lonot'axjiihij wetju't qu' eki'lju'
 qa' o'notkijiihijets pekhewep. 34 Qu' nana'l pa'qu'
 niyipkun netek eku'nii pe'qu' etsi'ye', hats'inha qa'
 ham nitanitheni'ij pa' Intata qu' nata'lets pa'qu'
 leq'inye'je' in i'nji'teje'm pe' not'ax wetju't. Qa

* 11:26 Fil 2:8; 3:10; Mr 8:38 * 11:29 Mr 12:40; 1Jn 5:16

* 11:30 Jn 11:11; Hch 7:60; 1Ts 4:13-15 * 11:32 Jn 5:22-30; Mt 12:41

kekhwep̄le hatsfaakani'lij qa' hatse'lu'ye' qu' nat-samtaxi't̄ ei.*

12

Pa' ewi't̄ jiyitijinenij pa' Espíritu Santo.

¹ Yejefets, nite' hisu'un qu'nte' enikfe'li'it̄ets in t'ejuyets pa' Espíritu Santo pe' jiyet̄isij qa' ji'yiya'yij. ² Ekhweli't̄ lenikfee'li'et̄sha in mexente' f'ek'eni'it̄ets pa' Intata, qa' pakha'le qu' lunye'je' in qi in f'aqanhetiyilijkii in lijayani't̄ pekhewe' witeqsi'nq'alits nite' iyet.* ³ Hik ta'lijupi' in hisu'un qu' enikfe'li'it̄ets in ham pa'qu' nit'ij qu' nata'lets pa' Intata leqe Espíritu: —U't̄ax pa' Jesús.— Qa ham iye pa'qu' nit'ij: —Pa' Jesús hikpa' Yatsat'axyij,— qu'nte' nata'le'ets pa' Espíritu Santo.

Pe' jiyet̄isijju' pa' Espíritu Santo.

⁴ Olots pekhel lunyejeikii pe' jitet̄stiyijju' qa' ji'yiya'yij qa' ewi'He pa' ta'lets Espíritu.* ⁵ Olots pekhel lunyejeikii qu' ji'nt'ithayiki qa' ewi'He ha' jit'ithayiyi'm Yatsat'ax'inij. ⁶ Olots pekhel lunyejeikii ne'ej jite'wen le'sits yaqsiijkii pa'qu' jukhwewe' qa' ewi'He pa' Intata in ta'lets, hikpa' ewi'He in week yaqsiijkii. ⁷ Qa weekle ewi'ei testi'yij qu' nethinkii in i'nji' pa' Espíritu Santo, ma' qa' weteni'fenij wetju't̄kii,* ⁸ qe na'l pa'qu' netisij pa' Espíritu Santo qu' qi qu' nenikfe'lets pa'qu' nit'ij qa' yasiinik'iha iye, qa' pakhap qa' tisijek pa' Espíritu Santo qu' qi qu' nenikfe'lets ke'

* **11:34** 1Co 4:19 * **12:2** Hch 8:32; 1Co 8:4; 14:10; 2P 2:16

* **12:4** Ro 12:6; 1Co 14:1; Ef 4:8; He 2:4; 1P 4:10 * **12:7** Stg 4:5

Intata le'lijei qa nifeli'm pekhewep.* ⁹ Qa pakhap qa tisijek pa' Espíritu Santo in les qi in nite' yegeku' pa' Intata, qa pakhap qa tisijek pa' Espíritu Santo qu' nit'unhet pa'qu' nanqaats'etax.* ¹⁰ Qa pakhap qa yaqsiijkiyek pa'qu' ham lunye'ji'iju'l, qa pakhap qa i'nijji' ek pa'qu' nenqitijineyu'uj inwets pa' Intata, qa pakhap qa nikfe'letsek pa'qu' ni'wen i'nhi' pa'qu' nepiye'ek'i me ta'lets pa' Espíritu Santo me i'nhi' qu' nata'lets pakhape' iye espirituye', qa pakhap qa l'ajhi'ij in tujtseikal pe' le'lijei, qa pakhap qa niqatek pa' ikji.* ¹¹ Week ekewe'en hik pakha'le ta'lets iye pa' ewi'he in Espíritu, hikpa' netisijju' week ewi'ei pa'qu' nisu'un Lakha'. ¹² Jel qeku'ni'lek na'aj ewi'l wit'ese'n, olots ne'ej lewekwekits, qa enewe' lewekwekits in olotstax qa ewi'he pa' wit'ese'n in weekhi'ij, qa hik aka' lunye'j ha' Cristo.* ¹³ Week inekhewel, judío i'nhi' qu' nite' judioye', witi'nek i'nhi' qu' nite' witi'nek'e, week inekhewel jiwempulijijju' pa' ewi'he in Espíritu qe qa' jina'nji'teje'm pe' lewekwekits pa' wit'ese'n. Qa week hik lunye'j qu' niya'ji' pa' ewi'he in Espíritu.* ¹⁴ Qe na'aj wit'ese'n nite' ewi'he, qe olots yijat'ij lewekwekits. ¹⁵ Pa'qu' witi'f'iy'e' qu' nit'ij, —Yakha' nite' ye'witkoi qa hik ta'hijupi' in nite' ha'nji'teje'm na' wit'ese'n.— ¿Me nite' i'nji'teje'm pa' wit'ese'n pakha'an? ¡I'nji'teje'm! ¹⁶ Pe'qu' witi'kfi'ye' qu' nit'ij: —Yakha' nite' ye'witto' qa hik ta'hijupi' in nite' ha'nji'teje'm na' wit'ese'n.— ¿Me nite' i'nji'teje'm pa' wit'ese'n pekhe'en?

* **12:8** Ro 12:7-8; Ef 4:11; 1P 4:11; 1Co 2:6-7 * **12:9** Lc 13:32; Hch

4:22,30; 10:38 * **12:10** Hch 19:11; 1Co 13:2; 1Jn 4:1-3 * **12:12**

Jn 11:52; Ef 4:4 * **12:13** Ga 3:28; Ef 2:13-18; Col 3:11

j'i'nji'teje'm! ¹⁷ Qu' week witto'yi'ij pa' wit'ese'n,
 ζpa'n leqfenye'j lewek qu' nepi'ye'kii? Qa qu' weeke'
 pa' wit'ese'n qu' witikfiyi'ij, ζpa'n leqfenye'j lewek
 qu' ninji'wen pe'ye'? ¹⁸ Qa pakha'le Intata qa
 yeni' pa'qu' nisu'un qu' neni' pe' lewekwekits pa'
 wit'ese'n.* ¹⁹ Qa qu' weeki'ij pa'qu' ewi'le' pe'
 witwekwekits, qa ζpa'n lunye'j qu' wit'ese'ni'ij?
 ²⁰ Qa hik ta'hijupi' in olotstax yemjee pe' lewekwekits,
 qa ewi'le pa' wit'ese'n. ²¹ Pe'qu' witto'ye' nite' leke'
 qu' nit'ijets pa' witkoi: —Akha' a'hame'yijup,
 nite' hite'j ei.— Qa hik lunye'j iye pa'qu' witji'laye'
 nite' leke' qu' nit'ijets pe'qu' wif'iyeye': —
 A'hamitsi'il yijup, nite' hite'ji'l ei.— ²² Qe aka'
 lunye'j yijat'ij aka'an, pekhewe' jitumti qu'nte'
 net'unitse' hik pekhewe' les in nite' jitesu'un
 qu' hamitse' injup. ²³ Qa pekhewe' les jiwepini'ij
 lewekwekits ha'ne i'nese'n, qa hik pekhewe' qa les
 in jitejeetsha, qa hik ta'hijupi' in nite' leke' qu'nte'
 jinti'ntaafine'ju', qe jiwepini'ij qu' ne'twenhetii.*
 ²⁴ Qa pekhewe'le qa nite' hamik'ui qu' netit'oijo'.
 Hik aka' lunye'j pa' Intata in yaqsiijkii ha'ne
 i'nese'n qu' les jintiwqinhetji' pekhewe' nite'
 t'units, ²⁵ hats'inha qa' nite' neqet'etse' wetju'lkii,
 qa' nenkewet wetju'lkii yijat'ij enewe' lewekwekits
 ene' i'nesenits.* ²⁶ Qa hik ta'hijupi' qu' ewi'le' pa'qu'
 nanqaats'e enewe' lewekwekits ene' i'nesenits qa
 weekli'ij in wanqaats'eju', qa qu' ewi'le' pa'qu'
 le'wisi'imkii qa weekli'ij iye in le'sitsi'mkii. ²⁷ Ma'
 hayits, week ekheweli't l'ese'n ha' Cristo, qa week
 ewilei ekheweli't pe' lewekwekits pa' l'ese'n ha'

* **12:18** Sal 143:10; Pr 16:9; Jn 5:30; Ga 1:4; Ef 1:9; 1Jn 2:17

* **12:23** Mr 6:4; 1P 2:7 * **12:25** 1Co 1:10

Cristo.* ²⁸ Pekhewe' yijayan pa' Intata, pa' Intata yeni' qu' les netweipha'm pe' apóstoles qa pe' te'weyiju't qa profetas,* qa pe' yojo'opji' ek pe' profetas qa maestros. Pekhewe' yojo'opji' ek pe' maestros, pe' yaqsiijkii pa'qu' ham hanye'ji'iju't. Qa pe' yojo'opji' ek, pe' yilin pa'qu' nanqaats'e. Qa pe' yojo'opji' ek, pekhewe' yi'fen pekhewep. Qa pe' yojo'opji' ek, pe' yithayiki pe' wekwek t'ejuyets pe' yijayan pa' Intata. Qa pe' yojo'opji' ek, pe' l'ajhi'ij in tujtseikal pe' le'lijei.* ²⁹ ¿Me week qu' a'pistolitsi'it? ¿Me week qu' oprofetali'it? ¿Me week qu' a'maestrolit'it? ¿Me week qu' aqsiijkii pe'qu' ham hanye'jeyi'iju't? ³⁰ ¿Me week l'estiyi'ij qu' aje'e'l it'unheti'l pa'qu' nanqaats'e? ¿Me week qu' l'aje'leji'ij qu' tujtseikale' pe'qu' e'lijeyi'it? ¿Me week qu' eniqatji'ij pe' tujtseikal? * ³¹ Qa leste le'wis qu' mowo'ohii qu' nekisi'ij pa' Intata pekhewe' les yi'fen pekhewepe'. Ma' hayits, hane'ej qa k'efeelili'mha pakha' le'wis yijat'ij in wit'ikheyi'j.*

13

Pakha' witeqsu'unka'x nite' leke' qu' nili'ij.

¹ Qu' yakha'ye' qu' l'aje'li'ij in tujtseikal pe'qu' yi'lijeye', le'lijei pe'qu' jukhewiika'le' i'nhi' qu' angelitse', qa hamle yeqsu'unka'xe', hik yijunye'j na'aj nijket in talanheti'yijetskii pe'ye' qa t'ai, i'nhi' ne'ej k'oiji' filii qe talanheti'yij wetju'lkii.*

* **12:27** Ef 1:23; Col 1:18 * **12:28** Profeta ikji': ewi'l jukhew nifel pe' yit'ijets pa' Intata. * **12:28** Mt 16:18; 1Co 12:9; 14:4; Ap 1:4; Ef 4:11; Stg 3:1; Mr 13:22 * **12:30** Lc 24:27 * **12:31** Nm 25:13; Stg 4:2 * **13:1** Jn 13:35; 1Jn 4:7-12; Mt 10:9

² Qu' heyesti'yij qu' henfel pekhewe' qu' nana'l hatse', qa qu' netsikfe'lets iye pekhewe' ewi'hi'ijkii pa' Intata in nikfe'lets, qa qu' week netsikfe'lets iye pekhewe' wekwek qa qu' leke'ye' qu' haqsiijkii qu' net'ijaiyik'ui pe'qu' utek'e' pa'qu' na'ni' qe ta'lets pa'nte' yeqekuye'j, qa hamle ye'm pa' witeqsu'unka'x, ma' yakha' qa ham ye'weju'hi'ij.*

³ Qu' he'yihinijkii pe'qu' yiwekwekitse' qe qa' hetisij laqe' pekhewe' if'iljetsits, qa qu' nite' nats'aye' yiwek qu' nek'inqifinenijju' ha'ne yese'n, qa hamle ye'm pa' witeqsu'unka'x, ma' qa' ham pa'qu' natsaxij. ⁴ Pa' witeqsu'unka'x lunye'j nite' eq'itaqsuna'x, eq'iltinhetsax. Pa' witeqsu'unka'x nite' eqemtshenetsaxijkii pe'ye'. Pa' witeqsu'unka'x nite' yit'ij letets qu' qiye'ji', nite' yumti qu' les nat'anipji' pekhewep.*

⁵ Nite' hik lunye'j na'aj nite' teqenehukii qa yaqsi'jhi'ijkii pa'qu' nisu'un, nite' naqameyu'uj pe'ye', nite' aje'e'l nayu'kii, nite' yijamti'ik'i pe'qu' ul'etsi'ik'i lenelije' i'nhi' pe'qu' lenifenyeyetaxkii.*

⁶ Pa' witeqsu'unka'x nite' le'wisi'mkii in na'l pa'qu' lunye'je'kii nite' yatsathen, pakha' yijat'ij yijaa'ija in lunye'jkii qa yi'sinheti'mkii.* ⁷ Weekle t'eku'miju't pe' a'tits, nite' eqekuftsax, nite' yili'ij pa' loq'otkineye'jik'ui pe' hats yiwjutsiqen pa' Intata, week went'unhetti'iju't pe' wekwek.*

⁸ Pakha' witeqsu'unka'x nite' leke' qu' nili'ij, qa pekhewe'le nifel pa'qu' lunye'je'kii hatse' qa yili'ij

* **13:2** 1Co 14:1,3-6,22-39; Ef 4:11; 1Ts 5:20; Mt 17:20 * **13:4** 1Ts

5:14; Nm 25:13; Ga 4:17; 1Co 4:6 * **13:5** Mr 10:45; Fil 2:4; Hch

17:16 * **13:6** Sal 119:142; Jn 8:14; 14:6 * **13:7** Stg 1:12

hatse', qa pekhewe' iye l'ajli'ij in tujtseikal pe'qu' le'lijeje' yili'ij iye hatse', qa pa' witikfeliya'xets pe' wekwek yili'ij iye hatse',* ⁹ qe lammi'ste pa' na'l ine'm witikfeliya'xets, qa lammi'ste iye pa' jitefel qu' lunye'je'kii hatse', ¹⁰ qa qu' namtaxets qu' jinenikfee'letsha ma' qa pa' lammi'ste in jinekfe'ltaxets qa' hame'. ¹¹ In mexe yo'me'la's k'iyet in l'anye'jek na'aj omela's, pa' hoksi'wen in lunye'jek na'aj omela's, yaqjamtikineye'jkii in lunye'jek na'aj omela's, ma' qa in hats ya'jit qa hili'ij lunye'j na'aj omela's. ¹² Qe hane'ej in jite'wentax pe' wekwek hik lunye'j ne'ej witeqje'inetjii qe hats nite' na'liiju'ha. Qa qu' namtaxets pa' lahats'ij qa' jinte'wenija pa' lunyejeeyija. Hane'ej lammi'ste pa' tsikfe'lets, qa yamets hatse' qu' week netsikfe'letsha in lunye'jek lakha' in week nikfe'l yiwets.* ¹³ Hane'ej nite' yili'ij in na'l enewe' wetshetk'ewi'l, enewe'en: pa' nite' inqekuyejeeyij pa' Intata, pa' inq'otkineye'jik'ui qu' week jinenikfe'ltaxetsha hatse' qa pa' witeqsu'unka'x. Qa pakha' les t'anipji' ekewe'en pakha' witeqsu'unka'x.*

14

In tujtseikal ne'ej le'lijei.

¹ Mowo'oliha qu' qi qu' ineqsu'uni'l, qa lesle le'wis qu' isu'uni'fha iye pa'qu' nelisi'hij pa' Espiritu Santo. Les in hisu'untax qu' isu'uni'l qu' nelisi'hij qu' enfeli'l ke' Intata le'lijei. ² Qe pa'qu' l'aje'li'ij

* **13:8** Mt 7:25,27; Lc 6:49; 11:17; 13:4; 16:17; Hch 15:16; He 11:30; Ap 11:13; 16:19 * **13:12** 1Jn 3:2; 4:8; Pr 2:6; Jn 17:3; 1Co 8:3; Ga 4:9 * **13:13** 1Ts 1:3

in tujtseikal pe'qu' le'lijeye' iyeti'l pa' Intata qa nite' iyeti'l ene' jukhew, qe ham yepiye'ye' pe'qu' nit'ij. Pe' yit'ij ham nikfe'le'ets qe ta'lets pa' Espiritu Santo.* ³ Qa pakha'le qu' niyetij ke' wi'tlijei qa iyetik'ui yijat'ij pe'qu' jukhewe', ma' qa yikfelitets qa nihipha'm pe' laqjamtikineyejeikii, qa yakak'in qa yi'fen iye pe' latawjets. ⁴ Pa'qu' l'aje'li'ij in tujtseikaltax pe'qu' le'lijeye' lakha'le in wenihipha'm, qa pakha'le qu' nenfel ke' Intata le'lijei qa nihipha'm pe' yijayan pa' Intata. ⁵ Yakha' hisu'untaxija qu' e'weeki'il qu' l'aje'li'ij qu' tujtseikale' pe'qu' e'lijeyi'il, qa lesle in le'wiisija qu' enfeli'l ke' Intata le'lijei. Qe pa'qu' nenfel ke' Intata le'lijei les t'anipji' pa'qu' l'aje'li'ij in tujtseikaltax pe'qu' le'lijeye'. Ye'ehe, in na'l yijat'ij na'aj niqat pe'qu' nit'ij hats'inha qu' week nenikfe'lik'iha pekhewe' hats yijayaanija ha' Jesús qa' les net'unitsij pe' latawjets. ⁶ Qa hik ta'lijupi' yejefets, jitejeyumtshen qeku'nijupi' ek aka'an. Qu' l'aje'li'ij qu' hit'ij pe'qu' ham* nenikfe'le'ets wi'tlijei, ¿tekpa' qu' ne'weju'hij? Qa qu' henfelle pakha' qu' i'nk'ate epi'ye'elik'i, i'nhi' qu' henfel pakha' qu' mente' enikfe'li'itets, i'nhi' pa'qu' nana'l hatse', i'nhi' pa'qu' k'ijatshenij ke' Intata le'lijei, qa weju'hij yijat'ij. ⁷ Qa hik lunyejei iye ne'ej filii in nite' lunyejeyiju'l ene' na'l pe' hii, axe'm ne'ej foj flauta i'nhi' na'aj filik arpa qu' nite' neqet'axi'ik'i pa'qu' l'anye'je' ¿pa'n lunye'j qu' jinenikfe'lik'i pa'qu' nijitaxik'i? ⁸ Qa pe'qu' nawatlan qu' nite' neqet'axi'ik'i pe'qu'

* 14:2 1Co 12:10 * 14:6 1P 4:13 * 14:7 Ap 5:8; 14:2; 15:2

lofoje', ¿lekpa' qu' nanaqsi'j qu' natjanithenijup qu' nawatlan?*

9 Qa hik ejunyejeyi'ł in nite' yeqet'etsik'i pe' littaxilij in ł'iyeti'ł, ¿qa lekpa' qu' nenikfe'lik'i pa'qu' enqitijineyutaxi'łij? Ma' qa hik łunye'j na'aj iyeetle na'aj i'ni'. 10 Ha'ne week sehe' ipji' olots pe' witlijeikal qa ham pa'qu' wi'tlijeje' qu' ham nake'ji'. 11 Qa qu' nite' netsikfe'li'ik'i pa' ikji' pa' yittaxij, ma' qa yakha' qa yetujtseika' qa łakha' iye qa tujtseika' iye. 12 Hik ta'łijupi' ekheweli'ł in łisu'uni'łha pa'qu' e'niya'yi'łij qu' nelisi'łij pa' Espíritu Santo, qa' mowo'ohijiiha ekewe'en pa'qu' les nenihihpha'm pe' łatawjets pe' inefefetsipji'.*

13 Qa hik ta'łijupi' pa'qu' ł'aje'łi'ij in tujtseikal pe'qu' le'lijeje', qa' niyinijets pa' Intata qu' netisij qu' neniqat pa' ikji'ha pa'qu' nit'ij. 14 Qe qu' tujtseikale' pe'qu' hit'ij qu' nek'iyin, yijaataxija qu' niyin pa' yitawe'j qa pakha'le yaqjamtikineye'jkii qa nite' leke' qu' net'ijafik'i.*

15 ¿Qa pa'n qu' yeqfenye'je' yiwek? Qu' hit'ij pe'qu' ham nenikfe'le'ets wi'tlijei qu' nek'iyin qa les le'wis qu' nek'iyin iye qa' heniqat pe'qu' hit'ij. Qu' hit'ij pe'qu' ham nenikfe'le'ets wi'tlijei qu' heilijtsii qa les le'wis qu' heilijtsii iye qa' heniqat pe'qu' hit'ij. 16 Qe qu' it'ij pe'qu' ham nenikfe'le'ets wi'tlijei qu' iwqinhetji' pa' Intata, ¿qa pa'n qu' leqfenye'ji'ij qu' nit'ij: —Hik kakha' qu' łunye'je' (Amén)— pakha' qu' nite' nenikfe'le'ets pe' tujtseikal wi'tlijei qu' it'ij in łit'ijetspha'm le'wisij?*

* 14:8 Nm 10:9; Is 58:1; Jer 4:19; Ez 33:3-6; Jl 2:1 * 14:12 Nm 25:13; Ga 1:14; 5:25; Sal 51:11; Lc 11:34; Jn 1:33; Hch 2:4; Ro 8:9; Tit 3:5; 1Jn 4:1; Ap 3:22 * 14:14 Sal 51:12; Ga 5:22; Tit 3:14 * 14:16 Sal 72:19; Ap 22:21

17 Qe in tujtseikal pe' hit'ij in hit'ijetspha'm le'wisij pa' Intata, le'wisijupi', qa nite'le nihipha'm pa' latawe'j pakhape'. 18 Hit'ijetspha'm le'wisij pa' Intata in yakha' les olotsij in l'ajhi'ij qa hitji'ij ne'ej ham nikfe'le'ets wi'tlijei qa nite' hik ejunyejeji'it.* 19 Qa les in hisu'un qa jinot'axjiij wetju't pa' Intata qu' leefi'ik'i (5) pe'qu' hit'ij pe'qu' jinenikfe'lik'i qu' nek'iyet qa nite' qu' hit'ij pe'qu' ham nenikfe'le'ets wi'tlijei, hats'inha qa' le'wis qu' nek'inq'ijatshen, qa nite' lunye'jju't pe'qu' diez mil (10.000) nametsji' pe'qu' nenittaxij ham nikfe'le'ets wi'tlijei.* 20 Yejefets, hasu'uj hik ejunyejeji'it ne'ej omehets in hijamti'ikii. Ye'ehe, hik ejunyejeji'it ne'ej i'nk'a teluifik'i omehets nite' nikfe'liikii pa'qu' ul'axe', qa hikte ejunyejeji'it ne'ej ajtei pa'qu' aqjamtikineyejeji'it ikii.* 21 Ke' we'nika'ajji' Intata le'lijei yit'ij: —*Ha'nijji' hatse' pe' jukhew tujtseika' le'lijenyejei qa ha'nijji' iye hatse' pa'qu' teji'ye' pakha' tujtseika' ta'tji' qu' nek'iyetik'ui ha'ne witset, qa lunye'jji'ij qu' nite' netk'ene' yiwets.*— (Is 28:11) Hik aka' yit'ij pa'aj ha' Yatsat'ax'inij. 22 Ma' qa hik ta'lijupi', in na'l na'aj iyetij pekhewe' ham nikfe'lets wi'tlijei, nite' t'ejuyets pe' tek'enets ha' Jesús, qe t'ejuyets yijat'ij pe' nite' tek'enets ha' Jesús qe qa' jutsiqetsi'im in na'l pa' lantanithenkeye'j hatse'. Qa kekhewe'le Intata le'lijei in tefelhitii, qa nite' t'ejuyetsek pe' nite' tek'enets ha' Jesús, qe t'ejuyets yijat'ij pe' tek'enets ha' Jesús qe qa' jutsiqetsi'im in yi'fen pa' Intata. 23 Jit'enqeku'ni' ek qu' e'weeki'it qu' onot'axi'lij wetju't in hats l'ek'eeni'letsha ha'

* 14:18 Ro 1:8 * 14:19 Mt 12:37 * 14:20 Sal 131:2; Is 28:9; Mt 18:3; Ro 16:19; Ef 4:14; He 5:12-13

Jesús, qu' week l'aje'li'ij qu' iyeti'lij pekhewe' ham nikfe'lets wi'tlijei, qa qu' nente'nuyi't ewetsji' pe'qu' nite' nenikfe'le'ets aka'an i'nhi'i pe'qu' nite' nijayane' ha' Jesús, ¿me nite' yit'ilij ewets qu'nte' eik'une'yi'it wetju't? ²⁴ Qa qu' week enfeli't ke' Intata le'lijei, ma' qa qu' nente'nuyi't ewetsji' pa'qu' nite' netk'ene'ets ha' Jesús i'nhi'i pa'qu' nite' nenikfe'le'ets aka'an, ma' qa' week nepi'ye'eł, qa' nenikfe'łetets in qi pa' lewuł'ax qa' nenikfe'lets iye in tatanithenheti'yij hatse' pe' lewuł'ets. ²⁵ Qa' noksi'wen iye in uł'ets pe' hamtax nikfe'le'ets leq'inyejeikii uł'ets. Ma' qa' nototjoijo' qa' qi qu' niyinii pa' Intata, ma' qa nit'ij: —Yijaa'ija in i'nił'etji'ju' pa' Dios.—* ²⁶ ¿Qa pa'n qu' ji'nt'ukinji' in t'ejuyets week ekewe'en yejefets? Qu' onot'axi'lij wetju't pa' Intata i'nhi'i qu' nana'l pa'qu' netlijsii, pa'qu' nenfel ke' Intata le'lijei, pa'qu' nenfel pa'qu' nikfelitets pa' Intata, pa'qu' l'aje'leji'ij qu' tujtseikale' pe'qu' le'lijeye', qa pa'qu' neniqat pe' tujtseikal. Qa lesle le'wis qu' weeke' ekewe'en qu' net'ejuyets qu' nenihipha'm pe' latawjets pe' inejefetsipji'.* ²⁷ Qu' nana'l pa'qu' l'aje'leji'ij qu' tujtseikale' pe'qu' le'lijeye' i'nhi'i qu' wetsjuk'e i'nhi'i wetshetk'ewi'le' qa' hats uja'xe'le, qa hasu'ujle week niyetju', ewii'leji'ij pa'qu' niyetji'ij, qa week ewilei nana'l pe'qu' neniqat. ²⁸ Qa qu' hame'le pe'qu' neniqat, qa' hasu'uj niyetju' pe' witlijsitjiiyifi. Latawjetsleji' qu' naqsiijkii aka'an qa pa' Intata qa hats yepi'ye'. ²⁹ Qa qu' nana'l pe'qu' nenfel ke' Intata le'lijei, qa' wetsjuk'ete i'nhi'i qu' wetshetk'ewi'le' qa pekhewepłe qa'

* **14:25** Is 45:14; Zac 8:23 * **14:26** 1Co 12:10

nejelik'ui pe'qu' nenfel pekhewe'en.* 30 Qa qu' nana'l pekhewe' i'nju'kü pa'qu' nana'li'm pa'qu' neneqfelinheyu'uj ta'lets pa' Intata qa nili eku'nij pakha' qu' mexe niyettax qa niwejin eku'nij qu' niyet pakha'an. 31 Qe week ekheweli'l leke' qu' enfeli'l ke' Intata le'lijei qu' ewii'leji'ij pa'qu' nenfel hats'inha qa' week qu' nenikfe'lets eke' wi'tlijei qa qu' t'unitsi'ij iye pe' latawjets.* 32 Pekhewe' nifel ke' Intata le'lijei, lekhewelle in wetjelli'ik'ui qu' nenfel. 33 Qe pa' Intata nite' Dios pa' nite' yeqet'axkii, qe Dios yijat'ij pa' wit'ikesimeya'xlekii in lunyejeyek he' week le'lijtsitjiyits he' yijayan pa' Intata.* 34 Ne' efuts hasu'uj net'ewui in mexe not'axij wetju'l pa' Intata qe nite' lenexke'ej qu' niyet. Netk'en yijat'ij in l'anye'jek ke' Intata le'lijei.* 35 Pe'qu' efuye' qu' nenikfe'liyu'ets pa'qu' nepiye'ek'i in not'axij wetju'l pa' Intata, qa' nanfaakanij pa'qu' lewhe'ye'ye' qu' namii pe'qu' lets'ye', qe yeqwepin pe'qu' efuye' qu' niyetji'ju' pe'qu' nonot'axij wetju'l pa' Intata.* 36 ¿Me ekheweli'l Corinto leilets qu' nata'li'l etji'ju' ke' Intata le'lijei? ¿Ye' me u'ja'xli'il qu' esti'yi'lij? 37 Qu' nana'l pa'qu' numti lakha' qu' nenfel ke' Intata le'lijei, i'nli'i pa'qu' numti qu' nana'l pa'qu' netisij pa' Espíritu Santo, qa' les le'wis qu' nenikfelitetsha ekewe' he'nq'ika'alij ei in ta'lets in yisu'un ha' Yatsat'ax'inij. 38 Qu' nana'le pa'qu' nite' numtiye' aka'an, ma' qa' iwejinki'il, hasu'uj ek'eni'lets. 39 Hik ta'hijupi' yejefetsipji', isu'uni'l qu' enfeli'li'm pekhewepe' ke' le'lijei pa' Intata, qa' hasu'uj qu' aq'ayini'lij pe'

* 14:29 1Jn 4:1 * 14:31 Lc 16:25 * 14:33 Ef 6:18 * 14:34
1Ti 2:11-12; 1P 3:1 * 14:35 Mt 1:19; 1P 3:1

f'ajti'ij in tujtseikal pe' le'lijei.* ⁴⁰ Qa leste le'wis qu' aqsiiji'lju'ha in lonot'axihij wetju'l pa' Intata. Hasu'uj qu' pekhele'ji'kii nite' yeqet'axkii.*

15

Cristo ila'x iye.

¹ Qa hane'ej qa hisu'un qu' k'ikfelitilets yejefets, kekhewe' le'sits witi'lijei. Hik kekhewe' hayiits k'efeli'hi'm, hik kekhewe' f'eku'mi'liju'l qa hik ik kekhewe' iye nite' lanqami'lij,* ² ma' qa hik kekhewe' ta'lets in hats i'iyi'l qu' yijaayi'ija qu' ku'mi'li' kekhewe' k'efeli'hi'm, qa qu' nite'le yijaayi'ija qa ikji' ham weju'hi'ij in nite' leqekutaxi'l.* ³ Qe yakha' k'ehisihij kakha' les qiji' hik kakha' yakha' iye heyesti'yij, kakha'an: ha' Cristo in wa'm infi qe ta'lets pe' inwu'ets, hik aka' yit'ij ke' we'nika'ajji' Intata le'lijei.* ⁴ We'nenifi pe' lenime'luk, qa ila'x iye in yamets wetshetk'ewi'l neluts, hik aka' yit'ij ke' we'nika'ajji' Intata le'lijei.* ⁵ Qa we'nethinets pa'aj ha' Cefas (Pedro) qa i'nk'ale qa we'nethinets iye he' doce (12) f'ijatshenhei.* ⁶ Qa i'nk'ale qa we'nethinets iye pe' olots inejefetsipji' t'ani' quinientos (500). Pekhewe'en olots pe' mexe ihii qa nite' olots pe' hats naxju'.* ⁷ Qa i'nk'ale qa we'nethinets iye ha' Jacobo, qa i'nk'ale iye he' week apóstoles in

* **14:39** Nm 25:13; Ga 4:17 * **14:40** Ro 13:13 * **15:1** Pr 24:16

* **15:2** Ga 4:11; He 6:8 * **15:3** Jud 3; 1Co 8:11; Mt 26:54; 1P 1:20

* **15:4** Mt 12:40; 27:59-60; Mr 15:46; Lc 23:53; Jn 2:22; 19:41-42; 1Ts 4:14; Sal 16:10; Is 53:10; Os 6:2; Hch 2:25-32; 13:33-35; 26:22-23

* **15:5** Lc 24:34,36; Mr 16:14; Jn 20:19,26; Hch 10:41 * **15:6** Mt 28:10-20

we'nethinets iye.* ⁸ Qa yakha'le qa hetke'leenijju' in we'nethin yiwets, qa hik yijunye'j na'aj omela's in yijanik'i pa' lenjeyumtshenektax qu' nenekfik'i.* ⁹ Qe yakha' nite' hik yuk'elji' he' apóstoles, qa nite' iye ye'weju'lij qu' lenqiye'yij apóstol qe hanawitjiju'kii he' hats yijayan pa' Intata.* ¹⁰ Qa pa' qi leq'ilta'xyij pa' Intata qa hikpa' ta'lets qa hats ya'apostolij, qa pa' leq'ilta'xyij in tselisij nite' hik lunye'j qu' ham ne'weju'li'ij, qe yakha' les qi in he'yithayii qa nite' lunyejei week hekhewe'en, qa nite'le yakha'le qu' nata't yiwets, qe pakha'le leqi'fenkeye'j pa' Intata hikpa' ta'lets.* ¹¹ Qa nite'le hik aka' qu' les qiye'ji', yakha' qu' henfel i'ni'i hekhewe'en qu' nenfel, lunye'j ji'ij, qe uja'xle in henfeli't eke' le'sits witlijei qa ekheweli't qa l'ek'eni'hik'i qa hik aka' les qiji' yijat'ij. ¹² Qa in tefelhitii ha' Cristo in niyik'uipha'm pe' naxju' qa ila'x iye, qa zinhats'ek ekheweli't pe' uja'x in yit'ijets in nite' ilii iye pe' naxju'?'* ¹³ Qu' nite' iliye' iye pe' naxju', ma' qa ha' Cristo qekha nite' jeek ila'xe' ji'ijtaxek. ¹⁴ Qa qek nite' ila'xe' iye ha' Cristo, qekha hamtax ne'weju'li'ij in henfeli't in ila'x iye, qa hik lunye'j iye qekha hamtax ne'weju'li'ij pa' nite' egekuyejeji'ij. ¹⁵ Qekha hik yijunyejetaxi't iye qu' yiwotk'onhetsitseh'il in henfeli't pa' Intata in yilin iye ha' Cristo, hikha' teestax qek ila'xe', qu' yijaayi'ija qu' nite' iliye' iye hatse' pe' naxju'.* ¹⁶ Qu' nite' iliye' iye pe' naxju', ma' qa ha' Cristo

* **15:7** Stg 1:1; Hch 1:3-11 * **15:8** 1Ti 1:13-16; Hch 9:1-8 * **15:9**

Ef 3:8; Fil 3:6; 1Ti 1:16-17 * **15:10** 2Co 3:5; Fil 2:13; Col 1:29

* **15:12** Mt 17:9; 22:23; Mr 12:18; Lc 20:27; Hch 23:8; 2Ti 2:18

* **15:15** Mt 26:60; Jn 15:26

qekha nite' jeek ìa'xe' jì'ijtaxek. ¹⁷ Qu' nite' ìa'xe' iye ha' Cristo, ma' qa ekheweli'ì in nite' leqeku'uì ham e'weju'li'ìij, mexe na'ltaxi'ì etji' iye pe' ewu'ìetsi'ì. ¹⁸ Qu' hik aka' ìunye'je' qa kekhewe' yijayan ha' Cristo hats naxju' qekha hats namtaxii pa' qi ìawak pa' Dios.* ¹⁹ Qa pe' inìii in ewi'He in t'ejuyets in jit'otki'ik'ui ha' Cristo, ma' qekha qi qek jif'ìljetsitsetax. ²⁰ Ehe, yijaa'ija in ìa'x iye ha' Cristo, ìakha' yojo'oj in ìa'x iye pa'aj qa i'nk'ale hatse' qa' ìhiye' pe' hats naxtaxju'.* ²¹ Qe pa' witwamhi' in uiteje'm ta'lets pa' ewi'ì jukhew (Adán), qa hik ìunye'j iye in na'ì pa' ììijii hatse' pe' hats naxtaxju' qe ta'lets pa' ewi'ì iye jukhew (Cristo).* ²² Qe in ta'lets pa' Adan'ik'i qa week wa'm, qa in ta'letsek ha' Cristo qa week qu' ìhiye' iye.* ²³ Qa teìi'ij qu' ìhiye' week ewi'ei: ha' Cristo hats yojo'oj in ìa'x iye, qa ink'aye'le pe' yatsat'etsij qu' ìhiye' iye hatse' qu' netpiltaxju'.* ²⁴ Ma' qa' hats namets pa' ìahats'ij qu' hame' ha'ne week, ma' qa ha' Cristo in tenek'enheitax qa' netisij pa' ìatata Dios, qu' hats week niwu'ìenhettaxju' pe' l'ejuihifets, pe' inwo'metets, qa pe' wittatalipji' pe' witsetits qa pe' witt'unhaxits week ha'ne sehe' ipji'.* ²⁵ Qe ìakha' ha' Cristo les le'wis qu' namh'ijii in tenek'enhei qu' netestiitaxij qu' week not'otsipji'kii pe' l'ejuihifets* ²⁶ qa pa' teke'lenju'

* **15:18** 1Ts 4:16; 1P 5:14 * **15:20** Ex 23:19; Lv 2:12; Ro 8:23; Col 1:18 * **15:21** Mt 10:21; 28:5-6; Jn 8:51; 11:25; 20:9,15-18; Fil 3:10; Gn 3:1-7; Ro 5:12-14; Mr 16:6; Lc 24:5-8,34 * **15:22** Ro 14:9
* **15:23** 1Ts 4:17 * **15:24** Mt 5:16; 11:27; 24:6; Mr 13:7; Lc 11:13; Jn 8:42; Ef 1:21; 5:20; Hch 8:10; 1P 3:22 * **15:25** Lc 1:33; Ap 11:15; Sal 110:1; Mt 22:44; Ef 1:22

f'ejuihife qu' niwu'enhjetju' qa nilan qa haami'ija pakha'an hikpa' pa' witwamhi'.* 27 Qe ke' we'nika'ajji' yit'ij: —Pa' Intata tisij ha' Cristo qu' week netnek'enne'yipji'.— (Sal 8:6) Qa in testi'yij qu' week netnek'enne'yipji', qa aka'an qa yeqet'axik'i in nite' i'nji'teje'm pa' Intata, qe pa' Intata hikpa' tisij qu' week netnek'enne'yij. 28 Qa in hats week tenek'enne'yij hakha'an, qa in Wita's qa' newetlisij qu' netnek'enne'yipji' ek pakha' tisij in tenek'enne'yipji' pe' week, hats'inha pa' Intata qa' week netnek'enne'yipji' enewe'en.* 29 Qa qu' nite' hik aka' lunye'je', ¿pa'n qu' leqfeneyeje' lewek pekhewe' wempuli'jiiiju' qu' net'ejuyets pe' hats naxju', qu' yijaayi'ija qu' nite' iliye' hatse' pe' naxju'? ¿Qa inhats'ek in wempuli'jiiiju' qu' net'ejuyets pe' hats naxju'? 30 ¿Qa inhats'ekek iye in week nehuts in na'li't yijup pe' wekwek a'tsits qa iftsits iye? 31 Week nehuts yaqamjiiikii qu' hawa'm. Yijaa'ija aka'an in yijunye'j yejefets. K'efeli'hi'm aka'an qe qi in le'wisi'mkii pa' yitawe'j qe nite' leqeku'ul' hijayani'tha ha' Yatsat'ax'inij Jesucristo.* 32 Qu' net'ejui'e yiwets in hik yijunye'j qu' hawatlani't hekhewe' jukhew hik lunye'j na'aj nowe't he' Efeso leifets, ¿qa pa'n hii pa'qu' natsaxij? Ye'ehe, qu' yijaayi'ija qu' nite' iliye' iye pe' naxju', qa' jintit'ijju' pakha' yit'ijju' pa'aj pe' jukhew'ik'i: —Jitekkii, jiyaju'kii qe uje' qu' jinanaxju'.— (Is 22:13)* 33 Hasu'uj meneqfeetsinhetkii: qu' e'meti'imkii pekhewe' ul'ax pa' yaqsiiikii, ma' qa' atsayets in le'wistax pa' laqsiiikii. 34 Onomi'tpha'mkii qa'

* 15:26 2Co 5:4 * 15:28 Jn 5:19; He 1:2; Sal 104:24; Ef 1:23

* 15:31 Ro 8:36 * 15:32 Ef 1:1; 1Ts 2:19

jehi'lik'uiha pa' ejunyejeji'l, yape ili'ihij pa' ul'ax, qe na'l pe' i'ni'l etji'teje'm nite' nikfe'lets pa' Intata. Hit'ij aka'an qe qa' k'ewepinheti'l wetju'l.* ³⁵ I'nhi'i qu' nana'l pa'qu' ninaqfaakanij nikfeliyu'ets qa' nit'ij: —¿Pa'n lunye'j qu' ihiye' iye pe' naxju'? ¿Pa'n qu' lunyejeje' hatse' pe'qu' i'nk'a l'esenitse' qu' ihiye'tax iye?— ³⁶ ¡Akha' ham lenikfe'le'ets! Pe' l'entaxju' nite' leke' qu' nata'l qu' nite' qhu'feje'm pe' lo'.* ³⁷ Qa pe' l'enju' nite' pe'qu' hats qiye'pha'm, qe pe' lo'le hikpe' l'enju', i'nhi'i qu' trigo lo'ye', i'nhi'i pekhewep iye loi. ³⁸ Qa pakha'le Intata qa pa'qu' nisu'unte qu' leqfenye'ji'ij, week ne'ej lo' na'aj lunye'j in ta'l.* ³⁹ Nite' week qu' lunyejeje' wetju'l ene' i'nesenits. Jukhew qa efuts tujtseika' lunyejei l'esenits, inqa'metets pakha' lunyejei iye l'esenits, junatai yeqet'axijiju'l iye l'eseninyejei qa sehets qa tujtseika' iye lunyejei l'esenits.* ⁴⁰ Qa hik lunye'j iye in yeqet'axijiju'l pa' l'eseninyejei na' wa'sji' qa ha'ne sehe' epji' qa yeqet'axijiju'l iye pa' l'eseninyejei. Pa' le'sinyejei na' wa'sji' ewi'He, qa pa' le'sinyejei ha'ne sehe' epji' qa ewi'He iye.* ⁴¹ Ne' junu' yeqet'axijiju'l pa' le'sinye'j. Qa ne' juwel yeqet'axijiju'l iye pa' le'sinye'j, qa ne' footekii qa lunyejeite wetju'lek pa' le'sinyejeyek. ⁴² Qa hik lunye'j iye qu' ihiye' pe' hats naxtaxju'. In tajkati'yik'ui qa lipipji', qa qu' ila'xe' iye qa nite' l'anuuyi'i qu' lipipe'ji'.* ⁴³ In tajkati'yik'ui hats ul'ax, qa qu' ila'xe' iye qa qi qu' le'wise'. In tajkati'yik'ui nite' t'un, qa

* **15:34** Tit 2:12; 1Co 4:14 * **15:36** Jn 12:24 * **15:38** Sal 143:10; Pr 16:9; Jn 5:30; Ga 1:4; Ef 1:9; 1Jn 2:17 * **15:39** Fil 3:3 * **15:40** Lc 9:31-32; Hch 22:11 * **15:42** Ro 2:7; Ef 6:24; 2Ti 1:10

qu' ita'xe' iye qa qi qu' net'un.* ⁴⁴ In tajkati'yik'ui wit'eseen'le, qa qu' ita'xe' iye pa' l'ese'n qa hats espiritule. In na'l aka' wit'esenitsle, ikji' na'l iye pa' wit'eseninye'j espiritule. ⁴⁵ Hik aka' yit'ij ke' we'nika'ajji' in yit'ij: —Pa' yojo jukhew, Adán, yojo pa'aj in taqsijkitiyijkii qa na'li'm pa' ita'x t'ejuyets ha'ne sehe',— (Gn 2:7) qa hakha'le teke'lenju' Adán (Cristo), qa taqsijkiti'yij kiyek in espíritu ta'lets pa' witi'la'x nite' yili'ij.* ⁴⁶ Qa nite'le pakha' witi'la'x espiritule qu' yojo qu' nana'l, qe pa' witi'la'x t'ejuyets ha'ne sehe' hik pakha' yijat'ij in yojo in na'l, qa i'nk'a'le pa' witi'la'x espiritule. ⁴⁷ Pa' yojo jukhew ta'lets ha'ne sehe', sehe' leile', qa pa' teke'lenju' jukhew qa ta'hi'pha'm na' wa's.* ⁴⁸ Pa' lunye'j in sehe' leile' qa hik lunyejei week pe' i'nipji' ha'ne sehe'. Qa pa' lunye'j ha' wa's leile', qa hik lunyejeje'ek pe' i'nii hatse' na' wa's.* ⁴⁹ Hane'ej hik injunyejei pa' lunye'j pa' jukhew ta'lets ha'ne sehe', qa i'nk'a'le qa' hik injunyejeje' iye hakha' ta'hi'pha'm na' wa's.* ⁵⁰ Hit'ihij ewets yejefets, ene' i'nesenits qa pe' i'nathits nite' leke' qu' nuiji'teje'm pa' tenek'enheiji' pa' Intata, nite' weju'hij iye pa' nite' yape qu' na'n ji'teje'm pa' nite' yili'ij.* ⁵¹ Hane'ej qu' k'efeli'hi'm ka' ham nikfe'le'ets: nite' week qu' jinanaxju', qa je'weekle qu' ji'nk'aihitse' pa'qu' injunyejeje'. ⁵² Hik qu' lunye'je' in q'uts ne'ej witto' qu' ji'nk'aihitse' pa'qu' injunyejeje'. Hik aka' qu' lunye'je'kii qu' hats

* **15:43** 2Co 6:8; 13:4; 1P 5:4; Mr 5:30; Lc 1:35; 6:19; Hch 19:11; Ap 11:17 * **15:45** Ro 8:2 * **15:47** Gn 2:7; 3:19; Sal 90:3 * **15:48** Fil 3:20-21 * **15:49** Gn 1:27; 1Jn 3:2 * **15:50** Fil 3:3; Mt 16:17

l'aka'the' ye'le qu' nat'aiji' pe' foj, qe pe' foj qu' nat'ai qa pe' hats naxtaxju' yijayan ha' Cristo qa' ihiye' iye qa' i'nk'aihitse' pe' l'esenits nite' wa'm, qa inekhewel in mexe ji'hi qa' jinink'aihit iye pa'qu' injunyejeye'.* ⁵³ Qe les le'wis ha'ne nite' yape qu' nuyik'ipha'm pa' nite' yili'ij, ha'ne wa'm qa' nuyik'ipha'm pa' nite' wa'm.* ⁵⁴ Qa qu' hats nuyik'ipha'm ha'ne nite' yape pa' nite' yili'ij, qa ha'ne wa'm qa' nuyik'ipha'm pa' nite' wa'm, ma' qa hats namik'ui kakha' yit'ij ka' we'nika'ajji' in yit'ij: —*Ka' witwamhi' hats tenekui, tuj na' witaxiye'j.* (Is 25:8)* ⁵⁵ *Witwamhi', ¿pa'n ikji' pa' axiye'jij? Witwamhi', ¿pa'n ikji' pa' ani's?—* (Os 13:14) ⁵⁶ Pa' lani's pa' witwamhi' hikpa' pa' witwul'ax, qa pa' let'unha'x pa' witwul'ax qa kekhewe' yika' pa'aj pa' Moises'ik'i (ley).* ⁵⁷ Hane'ej qa le'wisij pa' Intata in jiyelisij qu' jint'anipji' ekewe'en qe ta'lets ha' Yatsat'ax'inij Jesucristo.* ⁵⁸ Qa hik ta'hijupi' yejefets, me'nt'unhetilijha in hijayani'l. Hasu'uj pa'qu' naq'ayinilij. Me'neni'hi'ha qu' ithayi'yi'hi'm ha' Yatsat'ax'inij, lenikfe'li'lets in weju'lij in l'ithayi'yi'hi'm ha' Yatsat'ax'inij.*

16

Pe' ewi'tyenikii t'ejuyets pe' yijayan pa' Jesús i'ni' pa' Jerusalén.

¹ Hane'ej qa' henfeli'l e'm ka' lenq'ika'atyijii in t'ejuyets pe'qu' ewi'l eni'hi'kii qu' net'ejuyets

* **15:52** Mt 24:31; 1P 1:5 * **15:53** Pr 31:25; 1P 1:18 * **15:54**
 Mt 23:24 * **15:56** Ro 4:15; Ga 5:4 * **15:57** 1Jn 5:5 * **15:58**
 Mr 14:6; Ga 3:10; Stg 2:14-26

hekhewe' inejefetsipji' pa' Intata i'ni' ha' Jerusalén. Qa hisu'un qu' hik eqfenyejeji' ilij iye ka' hit'ijets qu' leqfenyejeji' ij he' week le'lijtsitjiyits hekhewep inejefetsipji' pa' Intata i'ni' ha' sehe' Galacia.* ² Qa yamji'jets na'aj yojo nehu na'aj semana (domingo), qa week ewilei ekheweli't qu' eqetheni'fik'i pe'ye' pe'qu' ithayifkineli'il qa' aqsi'ji't, hats'inha qa' nite' ant'ayi'ilik'i qu' natsamtaxi't ei.* ³ Qa qu' natsamtaxi't ei pekhewe' qu' ku'mi'hiji' qu' neka'xii ha' Jerusalem pekhewe' ewi't l'eniki' l'astai qa' hika' a'm pa'qu' witfaakanek'e.* ⁴ Qa qu' isu'uni't qu' yakha'ye' iye qu' hak, qa yijts'eyek'e. ⁵ Mexe qu' hojohonii hatse' ha' sehe' Macedonia, qa' hikha' hata'hi' qu' natsami't ei.* ⁶ I'ni'i qu' mexe l'ajij qu' ha'ni't etji', axe'm qu' nats'ape'el etji' iphu'ui qu' nanaxijik'i pa'qu' lop'e, hats'inha qu' leke'ye' qu' etsi'feni't iye pa'qu' hakji' iye. ⁷ Qe nite' hisu'un qu' l'aje'hi'ij qu' k'eweni't, qe hisu'un yijat'ij qu' les nats'ape'el etji' qu' lexke'yi'ij pa' Yatsat'ax'inij aka'an.* ⁸ Qa ha'neli'ij qa mexe qu' ya'mane' eku'ni' ha'ne Efeso yamijii qu' nanaxtaxijik'i pa' le'wis nehu Pentecostés.* ⁹ Qe mexe qi pa' yithayijkit qu' henfel ke' le'lijei pa' Intata, qa olotstax iye nekhewe' l'ejuihifetstaxij iye eke' le'lijei pa' Intata.* ¹⁰ Qu' nanamtaxi't ei ha' Timoteo, jehi'lets qu' nanamtaxi't ei, qe lakha'

* **16:1** Hch 11:30; 2Co 8:4; Ga 1:2 * **16:2** Mt 28:1; Mr 16:9; Lc 24:1; Jn 20:1,19; Hch 20:7; 2Co 9:1-5 * **16:3** 2Co 8:16-22; Mt 23:37; Hch 8:1 * **16:5** Hch 16:9 * **16:7** Sal 143:10; Pr 16:9; Jn 5:30; Ga 1:4; Ef 1:9; 1Jn 2:17 * **16:8** Ef 1:1; Ex 34:22 * **16:9** Col 4:3

iye t'ithayi'yi'm pa' Intata in yijunye'jek.* 11 Qa hik ta'hijupi' ekheweli'l qu' hasu'uj pa'qu' nuten hakha'an. Iftits'ijets yijat'ij qu' ham peyi'ijkii qu' netpilyii iye qe hats honotki'ik'ui qa week iye he' hijts'eyek inejefetsipji' pa' Intata.* 12 Qa hakha'le inejefe Apolos, qa hats qi in hisu'untax qa k'iyintaxijets qu' ninji'witsheni'l ei qu' hijts'eyek'e hekhewep inejefetsipji' pa' Intata, qa ha' Apolos qa mexete nite' nikheyu' hane'ej, qa i'nk'ale qa' ninji'witsheni'l ei qu' leke'ye'.* 13 Jeli'kiiha, it'unheti'tha pa' nite' eqekuyejeji'hij. Hasu'uj a'walxalitsi'il, et'uniitsi'ilha' yijat'ij.* 14 Week pe'qu' aqsiijjkii nata'lets in l'ineqsu'uni'l.* 15 Hats lenikfe'li'lets ha' Estéfanos qa week he' letits in hikhe' yojo in yijayan ha' Jesús in i'ni' ek nakha' sehe' Acaya. Qa lekhewel qi in yisu'unija in yi'fen qa yithayiki iye hekhewe' tek'enets ha' Jesús. Qa hik ta'hijupi' yejefets,* 16 k'iyini'hij ewets qu' ek'eni'lets pekhewe' qu' hik lunyejeje' enewe'en, qa week iye pe'qu' ninqi'fenij aka' wit'ithayijkit. 17 Qi in tsi'sinheti'mkii in namyii na' Estéfanos, qa na' Fortunato qa na' Acaico iye, qe lekhewel yaqsiijjkii ka' ekheweli'l nite' leke' qu' aqsiijjkii kakha'an in namyii. 18 Lekhewel yiselelitju' pa' yitawe'j qa ekheweli'l iye yiselelitju' iye pe' atawjetsi'l. Iwqinheti'l pakhape' iye qu' hik lunye'je' enewe'en.* 19 Week he' witlijtsitjiyits yijayan ha' Jesús i'ni' ha'ne sehe' Asia wetfeli'l ei. Ha' Aquila qa ke' lewhe'ye' Priscila, qa week

* 16:10 Jn 5:17; 2Jn 8 * 16:11 Lc 18:9 * 16:12 Tit 3:13

* 16:13 Jud 3 * 16:14 1Co 13:1 * 16:15 Lv 2:12; Hch 18:12

* 16:18 Sal 51:12; 1Ts 5:12

he' not'axjijii ke' letsi' qa telijtsiiji'jii pa' Intata
 qi in wetfeli'lij ei iye ka' hii ha' Yatsat'ax'inij.*
 20 Week ene' hane'e'in inejefetsipji' wetfeli't ei.
 Mewetfeli'lij wetju'lkii aka' liiji' ha' Yatsat'ax'inij.*
 21 Yakha' Pablo. Yakhaa'ija in hika' ha'ne
 f'aka'the'ju' ha'ne witfaakanek,* 22 pa'qu' nite'
 nisu'une' ha' Yatsat'ax'inij, ma' qa na'nipji' pa'
 ul'ax hatse'. ;Yatsat'ax'inij yape etpilju' (Maranata)!
 23 Ha' Yatsat'ax'inij Jesucristo qu' net'iftits'il
 ewetskii.* 24 Pa' yeqsu'unka'x qu' na'ni't ejupkii
 in hijayani't ha' Jesucristo. Hik aka' qu' lunye'je'
 (Amén).

* **16:19** Ro 6:5; 16:3-23; 2Co 13:12; Fil 4:21-22; Col 4:10-15; Flm
 1:23-24; 1Ts 5:26; Hch 6:9; 18:2 * **16:20** 2Co 13:12 * **16:21**
 2Ts 3:17 * **16:23** 2Co 13:13; Ga 6:18; Fil 4:23; Ef 6:23-24; Col 4:18;
 1Ts 5:28; 2Ts 3:18

INTATA LE'LIJEI
New Testament in Maka

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Maka

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Maka

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
9c3673e4-2b93-51ec-8ba3-aac5c1cd65b0